

**Cyfoeth
Naturiol**
Cymru
**Natural
Resources**
Wales

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Y Rhaglen Diwygio Mynediad

Adroddiad Dadansoddi: Diwygiad 3B

Cynllunio integredig mynediad cyhoeddus
yng Nghymru

Crynodeb o fwriad y polisi ar gyfer Diwygiad 3B

"Creu'r gofyniad ar gyfer awdurdodau lleol ac awdurdodau parciau cenedlaethol i ddatblygu cynlluniau integredig ar gyfer mynediad hamdden i'r cyhoedd mewn ardaloedd awdurdodau lleol er mwyn hwyluso a chefnogi cyflenwi ar draws nifer o feysydd polisi ac integreiddio â gwasanaethau eraill."

Ystyriwyd tri opsiwn i gyflawni bwriad polisi 3B, sef:

- i. Darparu dyletswydd ar awdurdodau lleol i gynhyrchu cynlluniau integredig llai manwl ar gyfer darpariaeth mynediad hamdden sy'n bodoli eisoes a gwelliannau arfaethedig. Byddai gwelliannau a gynhwysir yn y cynllun yn cael eu datblygu mewn ymgynghoriad â chymunedau lleol a'r fforwm mynediad lleol.
- ii. Darparu dyletswydd ar awdurdodau lleol ac awdurdodau parciau cenedlaethol i lunio cynlluniau ar gyfer gwella mwynhad o'r awyr agored drwy hamdden. Byddai'r cynllun yn cynnwys gwella manau gwyrdd a glas hygyrch lleol penodol yn seiliedig ar anghenion y cyhoedd. Byddai angen i bartneriaid sydd â chyfrifoldebau dros reoli mynediad cyhoeddus weithio ar y cyd gyda'r awdurdod lleol neu awdurdod parc cenedlaethol i lunio'r cynllun.
- iii. Byddai gan Lywodraeth Cymru ddyletswydd i lunio cynllun strategol ar gyfer asedau hamdden penodol ar raddfa genedlaethol, fel Llwybr Arfordir Cymru a Llwybrau Cenedlaethol. Dylai'r cynllun cenedlaethol fwydo i mewn i gynlluniau mynediad integredig awdurdodau lleol.

Y materion allweddol a nodwyd ar gyfer cyflawni opsiynau 3B oedd fel a ganlyn:

- O ystyried llwyddiant cynlluniau gwella hawliau tramwy, dylai'r diwygiad 3B ar gyfer cynlluniau mynediad integredig lleol adeiladu ar ddeddfwriaeth bresennol ar gyfer cynlluniau gwella hawliau tramwy a chanllawiau cysylltiedig.
- Dylai cynlluniau mynediad integredig newydd fod yn seiliedig ar dystiolaeth ac asesiad o anghenion y cyhoedd.
- Bydd angen i gynlluniau mynediad integredig feddu ar gydbwysedd rhwng ehangu eu cwmpas a'u hintegreiddiad â meysydd polisi eraill, a chadw manylder a ffocws ar gyflenwi.
- Dylai diwygiad 3B sicrhau bod gofynion cynllun integredig newydd yn cefnogi'r gwaith o weithredu'r diwygiadau mynediad eraill a gyflwynir gan Lywodraeth Cymru.
- Cydnabuwyd cynlluniau cyflenwi yn eang fel rhan ddefnyddiol o'r ail rownd o gynlluniau gwella hawliau tramwy a dylid eu cynnwys mewn unrhyw ddiwygiad 3B.
- Dylai hyblygrwydd gael ei ddarparu yn y diwygiad 3B o ran sut mae awdurdodau lleol yn cydweithio a ph'un a yw awdurdodau parciau cenedlaethol yn llunio eu cynlluniau eu hunain.
- Bydd cyllid cymorth yn bwysig i ysgogi'r gwaith o lunio'r cynlluniau mynediad newydd ac ar gyfer eu cyflawni.

Materion allweddol a godwyd sy'n benodol i'r opsiynau 3B amrywiol a gynigiwyd:

- Byddai Cymru yn elwa ar y cynnig 3B(iii) ar gyfer cynllunio strategol cenedlaethol o fynediad hamdden sy'n gysylltiedig â chyflawni amcanion a chynlluniau strategol Llywodraeth Cymru ac sydd yn eu cefnogi.
- Dylai'r gwaith o ddatblygu cynllun strategol cenedlaethol (3B(iii)) gynnwys cynrychiolwyr o gyrff cyhoeddus allweddol a phartneriaid cenedlaethol eraill.
- Dylai cynllun strategol cenedlaethol (3B(iii)) fod yn berthnasol i waith cynllunio mynediad integredig lleol ac yn ei lywio.

Cefndir

Gofynnwyd i'r Grŵp Cyngori ar Ddiwygio Mynediad ddatblygu cyngor ac argymhellion i Lywodraeth Cymru ynglŷn â chyflenwi bwriad ei pholisi i ddiwygio deddfwriaeth mynediad hamdden yng Nghymru.

Mae'r broses a sefydlwyd i ddatblygu'r cyngor wedi'i chrynhai isod:

Y meysydd diwygio deddfwriaethol y mae'r Grŵp Cyngori ar Ddiwygio Mynediad yn eu hystyried yw:

- **Diwygiad 1A:** Ymestyn yr hawliau i ddefnyddio tir mynediad presennol y Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy
- **Diwygiad 1B:** Newidiadau i ddeddfwriaeth y Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy er mwyn ymestyn tir mynediad y Ddeddf i'r arfordir
- **Diwygiad 2A:** Ymestyn yr hawl i reidio beic neu geffyl ar lwybrau troed cyhoeddus
- **Diwygiad 2B:** Cyfyngiadau dros dro ar lwybrau cyhoeddus
- **Diwygiad 3A:** Darparu map integredig o fynediad cyhoeddus yng Nghymru
- **Diwygiad 3B:** *Dull integredig o gynllunio mynediad cyhoeddus yng Nghymru*

Am ragor o wybodaeth am broses y Grŵp Cyngori ar Ddiwygio Mynediad a chanlyniadau pob cam hyd yma, ewch i: <https://llyw.cymru/y-grwp-cyngori-ar-ddiwygio-mynediad>

Mae'r adroddiad dadansoddi Diwygiad 3B hwn o'r opsiynau diwygio wedi'i gynhyrchu gan ddilyn tystiolaeth a chyfraniadau eraill y gofynnwyd amdanynt gan:

- Fforymau mynediad lleol [cysylltwyd â 22]
- Aelodau'r Fforwm Mynediad Cenedlaethol [37 sefydliad]
- Aelodau o grwpiau arbenigol y Grŵp Cyngori ar Ddiwygio Mynediad [28 cynrychiolydd]
- Cadw

Derbyniwyd mewnbwn arbenigol gan gynghorwyr polisi mynediad hamdden Cyfoeth Naturiol Cymru, yn ogystal ag arbenigwyr o bob rhan o gylch gwaith y sefydliad, gan

gynnwys cadwraeth natur, polisi morol a rheoli tir. Mae adroddiad o'r ymatebion ar gael drwy'r ddolen we a nodir uchod.

Mae gan bob maes diwygio adroddiad dadansoddi sy'n defnyddio'r dystiolaeth a'r ymatebion allweddol a dderbyniwyd gan randdeiliaid er mwyn cyflwyno asesiad o bob opsiwn diwygio. Mae'r dadansoddiad hwn yn cynnwys tair prif ran:

- **Tabl asesu meini prawf:** Mae hwn yn cymharu ffeithiau a materion allweddol ar gyfer pob opsiwn yn erbyn meini prawf y rhaglen sefydledig
- **Sylwebaeth** ar yr opsiynau
- **Tablau diwygio'r opsiynau:** Mae'r rhain yn crynhoi materion i'w hystyried gyda phob opsiwn

Ar draws y meysydd diwygio, 1A, 1B, 2A ac yn y blaen, mae yna themâu i'w hystyried o fewn yr opsiynau, sef:

- Gweithgareddau hamdden cyfrifol
- Cydraddoldeb, cynhwysiant a hygyrchedd
- Cyfrifoldebau'r fforymau mynediad lleol o fewn yr opsiynau diwygio
- Gweithgareddau a digwyddiadau masnachol

Er y bydd y rhain yn cael eu hystyried ym mhob maes diwygio, mae adroddiad dadansoddi trawsbynciol ar wahân yn mynd i'r afael â'r materion cyffredin sy'n codi a sut mae'r themâu yn berthnasol ar draws diwygiadau'r Grŵp Cynghori ar Ddiwygio Mynediad. Bydd yr adroddiad dadansoddi trawsbynciol terfynol ar gael hefyd trwy wefan Llywodraeth Cymru – gweler y ddolen [yma](#).

Diwygiad 3B – Cynlluniau integredig

Nifer yr ymatebion a dderbyniwyd: 16; cyfanswm y sefydliadau a ymatebodd: 12; ymatebion mewnol Cyfoeth Naturiol Cymru: 6.

Crynodeb o fwriad y polisi ar gyfer Diwygiad 3B

Creu'r gofyniad i awdurdodau lleol ac awdurdodau Parciau Cenedlaethol ddatblygu cynlluniau integredig ar gyfer mynediad hamdden cyhoeddus mewn ardaloedd awdurdodau lleol er mwyn hwyluso a chefnogi dulliau cyflenwi ar draws sawl maes polisi a gwaith integreiddio â gwasanaethau eraill.

Tabl 1: OPSIYNAU DIWYGIAD 3B

1A: Teitl y cynnig amlinellol	Disgrifiad cryno o'r cynnig amlinellol
i. Cynlluniau Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden	<p>Dylai cynlluniau integredig gael eu harwain gan awdurdodau lleol a dylent ddisodli'r Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy presennol pan fyddant yn dod i ben. Os bydd y cynlluniau integredig yn dod yn ofyniad statudol, dylai'r ddyletswydd i gynhyrchu Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy o dan adran 60 o'r Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy gael ei diddymu er mwyn osgoi dyblygu.</p> <p>Dylai cynlluniau integredig fod yn llai manwl, gan leihau'r angen i gychwyn llif gwaith newydd. Dylai'r cynlluniau ddisgrifio:</p>

1A: Teitl y cynnig amlinellol	Disgrifiad cryno o'r cynnig amlinellol
	<ul style="list-style-type: none"> • Darpariaeth bresennol • Prosiectau gwella arfaethedig a nodir o fewn dogfennau presennol (mapiau o rwydweithiau teithio llesol, cynlluniau cyflenwi Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy, prosiectau pwrpasol wedi'u hariannu) • Gwelliannau dymunol a nodir gan fforymau mynediad lleol neu sydd wedi'u cyflwyno gan gymunedau <p>Dylai cynlluniau gynnwys nod i greu mynegai o brosiectau a ariennir a phrosiectau parod y gall awdurdodau, fforymau mynediad lleol, cymunedau a phartneriaid ei ddefnyddio i lunio cynigion.</p>
<p>ii. Dull diwygiedig ac estynedig ar gyfer Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy (ROWIP+)</p>	<p>Darparu dyletswydd ar awdurdodau lleol ac awdurdodau Parciau Cenedlaethol i gynhyrchu cynlluniau ar gyfer gwella mwynhad o'r awyr agored drwy hamdden. Byddai'r cynllun yn cynnwys gwella hawliau tramwy lleol, llwybrau beicio, tir mynediad o dan y Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy, a mannau gwyrdd a glas a reolir ac sy'n hygyrch i'r cyhoedd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae'n rhaid i'r cynllun integredig gefnogi cyflenwi amcanion Deddf Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol 2015 a'r Datganiad Ardal perthnasol • Byddai gofyn i bartneriaid penodol â chyfrifoldebau dros reoli mynediad cyhoeddus weithio ar y cyd gyda'r awdurdod lleol neu awdurdod Parc Cenedlaethol i gynhyrchu'r cynllun a byddai hyn yn cynnwys y corff sy'n gyfrifol am deithio llesol, Cyfoeth Naturiol Cymru, Llwybrau Cenedlaethol a Sustrans <p>Byddai'r cynlluniau'n cynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asesiad o anghenion presennol ac anghenion y dyfodol y cyhoedd ar gyfer mynediad i'r awyr agored at ddibenion hamdden • Datganiad strategol ar sut bydd y mynediad yn cael ei wella • Cynllun gweithredu deng mlynedd o hyd â chamau gweithredu penodol ar gyfer gwella mynediad i'r cyhoedd • Byddai angen cynnal adolygiad interim o'r cynlluniau ar ddiwedd cyfnod o bum mlynedd. Byddai gofyn cynhyrchu cynllun sydd wedi'i adolygu a'i ddiwygio ar ddiwedd cyfnod o ddeng mlynedd • Cyfrifoldeb dros arwain y camau a nodwyd o fewn camau'r cynllun
<p>iii. Cynllun Gwella Mynediad Strategol</p>	<p>Bydd Llywodraeth Cymruⁱ yn cynhyrchu cynllun strategol ar gyfer asedau hamdden ar raddfa genedlaethol fel</p>

1A: Teitl y cynnig amlinellol	Disgrifiad cryno o'r cynnig amlinellol
Cenedlaethol at Ddibenion Hamdden	<p>Llwybr Arfordir Cymru a Llwybrau Cenedlaethol. Byddai'r cynllun yn bwydo i mewn i'r cynlluniau integredig unigol ar gyfer ardaloedd pob awdurdod.</p> <p>Byddai cynllunio manwl ar gyfer asedau yn parhau o fewn y rhaglenni perthnasol.</p>

Opsiwn 3B(i) Cynlluniau Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden

Crynodeb o'r diwygiadau arfaethedig

Byddai Diwygiad 3B(i) ar gyfer Cynlluniau Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden yn disodli'r dyletswyddau ar gyfer cynhyrchu Cynllun Gwella Hawliau Tramwy fel sy'n ofynnol gan Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000. Byddai trefniadau trosglwyddo i ddyletswyddau Cynlluniau Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden yn cael eu cynnwys yn y diwygiad.

Byddai'r ddyletswydd newydd yn ei gwneud yn ofynnol i'r awdurdod lleol yn ei gyfanrwydd gynhyrchu'r Cynllun Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden (yn hytrach na'r awdurdod priffyrdd lleol yn unig fel ar gyfer Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy). Byddai gan awdurdodau Parciau Cenedlaethol bwerau i gynhyrchu Cynlluniau Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden ar gyfer eu hardaloedd.

Byddai'r opsiwn yn ymestyn y mathau o fynediad hamdden y mae'n rhaid eu cynnwys yn y Cynllun Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden. Yn ogystal â'r hawliau tramwy lleol sydd wedi'u cynnwys mewn Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy, byddai'r cynllun hefyd yn cynnwys tir mynediad o dan y Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy, llwybrau beicio, a llwybrau hamdden a hyrwyddir. Byddai craidd Cynllun Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden yn gyfwerth â'r dull cyfredol ar gyfer Cynllun Gwella Hawliau Tramwy.

Mae'r opsiwn hefyd yn gosod bwriad i wneud y cynllun newydd yn 'llai manwl'. Dehonglir hyn fel un sy'n ceisio cyfleoedd ar gyfer effeithlonrwydd a symleiddio i broses gyfredol y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy er mwyn lleihau'r hyn sy'n ofynnol o fewn cynlluniau ac unrhyw fiwrocratiaeth ddiangen.

Bydd angen arweiniad statudol i helpu awdurdodau lleol sy'n cyflwyno'r Cynllun Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden i ddeall y gofynion ar gyfer eu cynlluniau ac i gefnogi cysondeb ledled Cymru. Cynigir cynnwys templed neu Gynllun Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden enghreifftiol fel rhan o'r canllaw i gynorthwyo â chysondeb ac effeithlonrwydd y broses.

Cynigir y dylid cael adnoddau i gymell cynhyrchu'r cynlluniau ac i gyflawni gweithredoedd y cynllun.

¹ Newidiwyd hyn o 'Cyfoeth Naturiol Cymru' i 'Lywodraeth Cymru' i fod yn gyson â'r testun yn y tabl o elfennau allweddol yn y Papur Nodi Opsiynau.

3B(ii) Dull diwygiedig ac estynedig ar gyfer Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy (ROWIP+)

Crynodeb o'r diwygiadau arfaethedig

Byddai Diwygiad 3B(ii) yn diwygio'r gofynion cyfredol ar gyfer cynlluniau mynediad strategol awdurdodau lleol o'r enw Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy ar hyn o bryd, fel y nodir yn Neddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000.

Byddai'r diwygiad hwn yn gofyn am gynhyrchu Cynllun Gwella Hawliau Tramwy estynedig ('ROWIP+') gan yr awdurdod lleol (yn hytrach na chan yr awdurdod priffyrdd lleol fel sy'n ofynnol gan y Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy ar gyfer Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy), yn ogystal â darparu dyletswydd i awdurdodau Parciau Cenedlaethol gynhyrchu ROWIP+ ar gyfer eu hardal hwy (001). Cynigiwyd opsiwn arall (001/amgen) i ddarparu hyblygrwydd i awdurdodau Parciau Cenedlaethol trwy roi'r pŵer, yn hytrach na dyletswydd, iddynt gynhyrchu cynllun, mewn ymgynghoriad â'u hawdurdodau lleol cyfansoddol.

Byddai'r cynllun yn ymdrin ag ardal awdurdod, gyda phwerau (fel gyda Chynlluniau Gwella Hawliau Tramwy ar hyn o bryd) i gynhyrchu cynllun ar y cyd ag awdurdodau eraill. Roedd elfen amgen (009/amgen) yn cynnig y dylid cynhyrchu cynlluniau ar lefel ranbarthol.

Yn ogystal â'r corff sy'n gyfrifol am arwain y gwaith o gynhyrchu'r ROWIP+, byddai'n ddyletswydd i ymgynghori â chyrrff a sefydliadau eraill ynghyd â dyletswydd i'r sefydliadau hyn gyfrannu at y broses.

Byddai cynnydd yn y mathau o fynediad y byddai'n ofynnol i awdurdodau eu cynnwys yn yr ROWIP+ neu y byddai ganddynt y pŵer i'w cynnwys (003/amgen). Mae hyn yn cynnwys adnoddau mynediad cyhoeddus nad ydynt yn cael eu rheoli'n uniongyrchol gan yr awdurdod, trwy gynnwys, er enghraifft, ddarpariaeth y trydydd sector ac adnoddau nad ydynt wedi cael eu diffinio o bosibl fel manau gwyrdd a glas hygyrch.

Yn ogystal â chefnogi'r dyletswyddau ar gyrff cyhoeddus o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015, mae'n ofynnol yn benodol i awdurdodau lleol ac awdurdodau Parciau Cenedlaethol sicrhau bod yr ROWIP+ yn chefnogi'r gwaith o gyflawni amcanion llesiant lleol (fel y nodir yn y Cynllun Llesiant Lleol) a chyflawni'r Datganiad Ardal perthnasol.

Bydd angen arweiniad statudol i gynorthwyo awdurdodau lleol sy'n cyflwyno'r ROWIP+ i ddeall disgwyliadau deddfwriaeth ac i gefnogi cysondeb wrth gynllunio ledled Cymru. Byddai'r arweiniad yn nodi'r materion i'w cynnwys ar gyfer rheoli'r adnoddau mynediad yn yr ROWIP+. Byddai hefyd yn nodi gwahanol adrannau a sefydliadau y dylid ymgynghori â hwy. Ar gyfer sefydliadau a enwir (y tu allan i'r awdurdod lleol), byddai'n ofynnol iddynt gyfrannu at ddatblygu cynllun a chyfrifoldeb am gyflawni gweithredoedd.

Byddai cyllid sy'n gysylltiedig â'r ROWIP+ a'r gwaith o'i weithredu yn darparu adnoddau a chymhelliant i ddatblygu a chyflawni'r cynlluniau gweithredu cysylltiedig. Argymhellir y dylai rhan o gynlluniau ariannu ar gyfer rheoli tir yn y dyfodol allu ariannu'r cynlluniau.

Elfennau allweddol amgen yn 3B(ii)

Roedd yr opsiwn yn cynnwys nifer o amrywiadau fel rhan o (006/amgen), sef:

- Cynnwys dyletswydd i ymwneud â chynlluniau llesiant. Byddai hyn yn rhan annatod o gefnogi cyflawni amcanion llesiant lleol (004) sydd eisoes wedi'u cynnwys uchod felly cymerir bod hyn yn enghraifft o ddyblygu
- Gofyniad i'r ROWIP+ gynnwys mapio fel rhan o'r asesiad o ddarpariaeth a chynigion ar gyfer gweithredu
- Cynnwys dyletswydd sy'n gysylltiedig â gweithredu a newidiadau sy'n deillio o ddiwygiadau 1A, 1B a 2A i asesu a chynnig blaenoriaethau ar gyfer gwelliannau i ddefnyddwyr hawliau uwch

3B(iii) Cynllun Gwella Mynediad Strategol Cenedlaethol at Ddibenion Hamdden

Crynodeb o'r diwygiadau arfaethedig

Mae Opsiwn 3B(iii) yn cyflwyno deddfwriaeth i'w gwneud yn ofynnol i Lywodraeth Cymru gynhyrchu cynllun gweithredu strategol ar gyfer gwella a datblygu asedau hamdden cenedlaethol, ac i adrodd ar y cynllun a'i fonitro. Byddai hefyd yn darparu fframwaith i gefnogi cyflawni amcanion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015. Dewis arall a gynigir ar gyfer yr opsiwn diwygio hwn yw cynnwys dyletswydd ychwanegol i hyrwyddo'r asedau hyn (001/amgen).

Byddai deddfwriaeth yn rhoi pwerau i Lywodraeth Cymru nodi asedau hamdden cenedlaethol a rhanbarthol pwysig (e.e. llwybrau cyhoeddus neu ardaloedd mynediad) i'w cynnwys yn y cynllun. Byddai hyn ochr yn ochr â phwerau i nodi safonau ar gyfer ansawdd a rheolaeth yr asedau hyn, ac ar gyfer gwella cysylltiadau rhyngddynt. Mae elfen arall yn cynnig cynnwys mapio'r asedau hyn fel rhan o'r cynllun (a allai fod yn gysylltiedig â Diwygiad 3A – mapio mynediad integredig a gwybodaeth).

Mae'r opsiwn yn cynnig pwerau i Lywodraeth Cymru benderfynu sut mae'r cynllun, neu elfennau ohono, yn cael ei gynhyrchu. Gallai hyn gynnwys dirprwyo'r cyflwyno i sefydliad arall, fel Cyfoeth Naturiol Cymru.

Mae'r opsiwn yn nodi'r angen am ddarpariaeth ar gyfer adnoddau i gyflawni'r ddyletswydd.

3B: Sylwebaeth ar faterion ar draws mwy nag un opsiwn

Bydd 3B(i) a 3B(ii) yn effeithio ar y gofynion cyfredol ar gyfer cynlluniau mynediad strategol awdurdodau lleol (h.y. Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy) fel y nodir yn Neddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000, adrannau 60 a 61. Mae adran 60 o'r Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau priffyrdd lleol (rhan o swyddogaethau awdurdod unedol) gynhyrchu Cynllun Gwella Hawliau Tramwy, yn nodi beth ddylai'r cynllun ei gwmpasu, ac yn nodi y dylid adolygu'r cynlluniau bob deng mlynedd. Mae adran 61 yn nodi'r hyn sy'n ofynnol i gynhyrchu cynllun, gan gynnwys y canllawiau i'w dilyn, ymgynghoriadau, cyhoeddi, a sicrhau bod y cynllun ar gael i'r cyhoedd.

Byddai'n ymarferol diwygio adran 60 ac adran 61ⁱⁱ o'r Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy i ddod â'r naill opsiwn neu'r llall i rym oherwydd gall Gweinidogion Cymru eisoes wneud rheoliadau sy'n ymestyn y rhestr o'r rhai y mae'n rhaid ymgynghori â hwy cyn unrhyw adolygiad ac fel rhan o'r asesiad. Yn ogystal, gall gweinidogion gyhoeddi cyfarwyddiadau sy'n rhagnodi cynnwys ychwanegol i'w gynnwys mewn cynllun, yn

ogystal â materion pellach i'w hystyried mewn asesiad; gallant hefyd adolygu canllawiau statudol sy'n gysylltiedig â'r ddyletswydd.

Wrth edrych ar 3B(i), er enghraifft, gallai'r diwygiad arfaethedig ddiwygio adran 60 ac adran 61 o'r Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy i wneud y canlynol:

- Newid enw'r cynllun y mae'n ofynnol i awdurdodau lleol ei gynhyrchu o Gynlluniau Gwella Hawliau Tramwy i Gynlluniau Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden
- Newid yr awdurdod sydd â'r ddyletswydd o awdurdod prifffyrdd lleol i awdurdod lleol
- Diwygio adran 2(c) i sicrhau bod Cynlluniau Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden yn ystyried Deddf Cydraddoldeb 2010
- Nodi'r bwlch lle bydd yn ofynnol i adolygu'r cynllun (os yw'n wahanol i bob deng mlynedd)
- Ehangu ar y mathau o fynediad y mae'n ofynnol eu cynnwys yn ychwanegol at 'hawliau tramwy lleol'
- Diwygio gofynion ymgynghori a chyhoeddi i gyflwyno effeithlonrwydd (e.e. cyfnod ymgynghori byrrach ac ymgynghori ar-lein yn hytrach na chyhoeddi mewn papurau newydd)
- Cynnwys gofynion i Gynllun Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden gael ei integreiddio â meysydd a chynlluniau polisi eraill, o fewn ac yn allanol i awdurdodau lleol, e.e. cynlluniau teithio llesol, cynlluniau llesiant, Datganiadau Ardal

Mae deddfwriaeth Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy ([adran 60 \(2\) \(c\) o'r Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy](#)) yn nodi bod awdurdodau yn ystyried yn benodol hygyrchedd hawliau tramwy lleol i bobl ddall neu sy'n rhannol ddall, ac eraill sydd â phroblemau symudedd, wrth baratoi a gweithredu eu Cynllun Gwella Hawliau Tramwy.

Mae canllawiau cyfredol Llywodraeth Cymru ar [Gynlluniau Gwella Hawliau Tramwy](#) yn cynnwys cyfeiriadau at Ddeddf Cydraddoldeb 2010 mewn nifer o leoedd, fel mewn rhan o baragraff 2.10, sy'n nodi'r canlynol: 'Dylid ymgorffori egwyddorion y Ddeddf Cydraddoldeb yn llawn mewn Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy, a rhaid eu hystyried ym mhob cam o'r broses.' O'r herwydd, dylai deddfwriaeth ddiwygio adran 60 (2) (c) o'r Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy i alinio â Deddf Cydraddoldeb 2010.

Bydd angen i ddarpariaethau trosiannol ddwyn i gyfrif yr awdurdodau hynny sy'n anghyson ag amserlen statudol Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy. Ym mis Medi 2020, roedd deg awdurdod heb adolygu eu Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy cyntaf a heb ymgynghori ar gynlluniau diwygiedig, y dylid fod wedi'u cynhyrchu yn ystod 2018/19 fan bellaf. Awgrymodd rhywfaint o adborth gan awdurdodau fod angen symleiddio'r broses, neu ganiatáu mwy o adnoddau ar gyfer cynllunio mynediad, yng ngoleuni anallu llawer o awdurdodau i fodloni'r gofynion presennol ar gyfer adolygu Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy. Byddai angen ymchwil i ddeall y ffactorau sy'n effeithio ar y diffyg cynnydd wrth adolygu Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy mewn rhai awdurdodau.

O gofio nad yw rhai awdurdodau wedi cyflawni'r ddyletswydd Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy gyfredol, nodir hefyd nad oes darpariaeth ar hyn o bryd mewn elfennau allweddol opsiynau ar gyfer gorfodi dyletswyddau'r cynllun. Dangosodd ymchwil werthusoⁱⁱⁱ y gall cyllid Llywodraeth Cymru ysgogi sefydliadau i lynu wrth amserlen yn

llwyddiannus, yn ogystal â chefnogi ei chyflwyniad, ac mae hyn wedi'i gynnwys yn elfennau allweddol yr opsiynau. Gallai cyllid i gefnogi cyflwyno'r cynlluniau gynnwys cyllid amaeth-amgylcheddol ar gyfer gwaith mynediad cyhoeddus pe bai'n cael ei gynnwys yn y Cynllun Ffermio Cynaliadwy arfaethedig. Efallai y bydd dolenni i gynlluniau llesiant hefyd yn agor ffrydiau cyllid na fyddent ar gael fel arall.

---

² [Gweler yma am destun deddfwriaeth y Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy ar gyfer Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy – adrannau 60 i 62](#)

Integreiddio

Mae cynllunio mynediad hamdden integredig yn rhan sylfaenol o fwriad y polisi. Canfu [Gwerthusiad Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy](#)^{iv} 2008/09 o'r cynlluniau cyntaf a gynhyrwyd fod 'Integreiddio â chynlluniau a strategaethau awdurdodau eraill yn gyfyngedig.' Ystyriwyd y mater hwn wrth ddatblygu canllawiau diwygiedig Llywodraeth Cymru ar Gynlluniau Gwella Hawliau Tramwy trwy gryfhau'r elfen hon a nodi lle mae cyfleoedd i integreiddio â deddfwriaeth arall a gwaith cyflenwi polisi. Ar ôl diwygiadau, mae'n nodi'r canlynol:

'[M]ae'n bwysig bod Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy'n integreiddio â chynlluniau a blaenoriaethau eraill a bod y broses o gynllunio'r cam gweithredu a'r broses gyflawni wedyn wedi'u hintegreiddio hefyd.'

Nid yw astudiaethau pellach i Gynlluniau Gwella Hawliau Tramwy wedi cael eu comisiynu ers i'r canllawiau statudol gael eu diweddarau yn 2015, ac ers i Ddeddf yr Amgylchedd 1995 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 newid y dirwedd deddfwriaethol yng Nghymru, gan gyflwyno egwyddorion integreiddio fel rhan o'r ffordd y dylai'r sector cyhoeddus weithio. Byddai cynnwys gofyniad mewn deddfwriaeth yn hytrach na chadw integreiddiad mewn canllawiau statudol ar gyfer y cynlluniau mynediad hamdden yn atgyfnerthu dyletswyddau ehangach ac yn cryfhau ymhellach yr ysgogiad i integreiddio ddigwydd yn ymarferol.

---

³ Adolygiad Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy Cymru Mawrth 2009 – ym mis Tachwedd 2007, roedd bron i hanner yr awdurdodau heb gwrdd â'r amserlen statudol. Gyda chyflwyniad cyllid Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy i awdurdodau, ond sy'n amodol ar gael Cynllun Gwella Hawliau Tramwy, roedd pob awdurdod wedi cwblhau ei Gynllun Gwella Hawliau Tramwy cyntaf erbyn mis Hydref 2008.

⁴ Adroddiad Ymchwil Cyfoeth Naturiol Cymru, *Evaluation of ROWIP Implementation & ROWIP Funding Programme 2013*. Resources for Change Ltd, gydag Asken Ltd.

Rolau sefydliadau

Awdurdod lleol

Gall y diwygiad arfaethedig effeithio ar gyflenwi integredig i ehangu'r ddyletswydd i gynhyrchu'r cynllun i'r awdurdod cyfan. Mae hyn o'i gymharu â'r ddyletswydd Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy sydd ond yn berthnasol i'r 'awdurdod priffyrdd lleol'. Mae gan awdurdodau lleol gyfrifoldebau sy'n berthnasol i'r awdurdod cyfan ac sy'n berthnasol i'r cynlluniau mynediad, e.e. gofynnir i awdurdodau cynllunio asesu seilwaith gwyrdd; mae'r Ddeddf Teithio Llesol yn cyfeirio at awdurdodau lleol; mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn berthnasol i'r awdurdod lleol, awdurdodau Parciau Cenedlaethol a chyrrff

cyhoeddus eraill. Er mwyn gwella'r dehongliad o hyn ymhellach, dylai'r canllawiau hefyd nodi nad yw'r ddyletswydd yn disgyn i un adran neu gydran awdurdod yn unig. Byddai angen i'r ddeddfwriaeth gynnwys gofyniad i awdurdodau Parciau Cenedlaethol ymgynghori â'r un cydrannau mewn awdurdodau cyfansoddol lle nad ydyn nhw eisoes yn cwmpasu'r rôl.

Awdurdodau Parciau Cenedlaethol

Cafwyd cefnogaeth eang yn nhrefodaethau'r grŵp arbenigol i Opsiwn 3B(i) a (ii) ddarparu pŵer, yn hytrach na dyletswydd, i awdurdodau Parciau Cenedlaethol gynhyrchu cynlluniau gan weithio gyda'u hawdurdodau lleol cyfansoddol. Byddai hyn yn rhoi hyblygrwydd i awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac awdurdodau lleol weithio yn ôl amgylchiadau lleol, e.e. mae gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog ei Gynllun Gwella Hawliau Tramwy ei hun; mae gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro gynllun ar y cyd â Chyngor Sir Penfro; mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri wedi cyfrannu at Gynlluniau Gwella Hawliau Tramwy ei awdurdodau cyfansoddol. Mae felly angen i Opsiwn 3B(i) (elfen 001) ychwanegu darpariaeth ar gyfer pŵer i awdurdodau Parciau Cenedlaethol gynhyrchu cynllun ar gyfer eu hardaloedd yn yr un modd ag yn Opsiwn 3B(ii).

Nododd adborth bwysigrwydd gweithio cydgysylltiedig rhwng cynlluniau awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac awdurdodau lleol, gan dynnu sylw at y ffaith nad oes gan awdurdodau Parciau Cenedlaethol unrhyw reolaeth ar dir sy'n eiddo i awdurdodau lleol ac ardaloedd hamdden cyhoeddus, gyda'r risg ganlyniadol o gynlluniau awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac awdurdodau lleol yn gwrth-ddweud ei gilydd. Nododd nifer o safbwyntiau y gallai newid i'r opsiynau fod i'w gwneud hi'n ddyletswydd ar awdurdodau lleol i ymateb i geisiadau gan awdurdodau Parciau Cenedlaethol am wybodaeth sydd ei hangen i gynhyrchu eu cynllun.

Bydd angen i ddeddfwriaeth ddiwygio helpu i sicrhau bod unrhyw beth y dylid ei ystyried yn 'ddarpariaethau perthnasol' ar gyfer gorchmynion llwybrau cyhoeddus yn cael ei ymgorffori yn y cynllun craidd (gweler adran 5.7 o ganllawiau Llywodraeth Cymru ar Gynlluniau Gwella Hawliau Tramwy). Mae Arolygiaeth Gynllunio Cymru (gweler adran 5.8 o'r canllawiau) wedi nodi ei bod yn annhebygol y bydd cynnwys y cynlluniau cyflawni, gan nad ydynt wedi dilyn proses statudol lawn, yn cael ei ystyried yn 'ddarpariaethau perthnasol' ar gyfer penderfynu ar orchmynion hawliau tramwy cyhoeddus penodol, e.e. ar gyfer dileu llwybrau o dan adran 118 (gweler rhan 6A) neu ddargyfeirio llwybrau o dan adran 119 (gweler rhan 6A) o Ddeddf Priffyrdd 1980.^v Felly, dylai awdurdodau sicrhau bod y cynnwys yr hoffent gael ei ystyried, megis wrth bennu gorchmynion llwybrau cyhoeddus, yn cael ei gynnwys yn y Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy craidd.

Bydd ymchwil benodol i gynhyrchu a gweithredu'r Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy cyntaf yn 2009, sef adroddiad 'Gweithredu Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy a Gwerthusiad Rhaglen Ariannu Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy' (2013)^{vi} yn yr adran 'Gwersi a ddysgwyd', yn ddefnyddiol wrth ystyried datblygiad manwl Diwygiad 3B.

3B(i) Sylwebaeth ar faterion yn ymwneud â diwygio sy'n canolbwyntio ar ddeddfwriaeth

Fel y nodwyd uchod, gellid cyflawni elfennau allweddol Opsiwn 3B(i) trwy ddiwygio Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000.

Bydd angen ystyriaeth fanwl bellach i ba elfennau o ddarpariaethau Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy y dylid eu cadw i gyflawni'r Cynllun Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden, o ystyried bod y diwygiad yn cynnig cynllun 'llai manwl'. Ochr yn ochr â hyn, cynigir gofynion i gynnwys mathau ychwanegol o fynediad cyhoeddus yn y cynlluniau a mwy o integreiddio â chynlluniau a pholisïau eraill (elfen 003). Er y gallai 'symleiddio gwaith paratoi' leihau'r asesiadau sy'n ofynnol, byddai hyn hefyd yn lleihau'r dystiolaeth sy'n sail i baratoi cynllun, e.e. ystyried anghenion y cyhoedd.

Un mecanwaith a allai ddod ag effeithlonrwydd wrth ddatblygu cynllun yw'r cynnig i ganllawiau statudol gynnwys templed neu Gynllun Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden enghreifftiol. Gallai hyn helpu i sicrhau mwy o gysondeb mewn cynlluniau ledled Cymru ac arbed yr amser y byddai'n ei gymryd i awdurdodau ddatblygu eu fformat a'u strwythur eu hunain. Gall cynnwys hyn fel elfen ddewisol yn hytrach nag un sy'n ofynnol helpu'r awdurdodau hynny sydd ei hangen, ynghyd â hyblygrwydd lleol i ddarparu ar gyfer gwahaniaethau yn adnoddau a dyheadau awdurdodau lleol.

Ar hyn o bryd, mae cynhyrchu cynllun cyflawni ar gyfer y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy wedi'i gynnwys yng nghanllawiau statudol ar Gynlluniau Gwella Hawliau Tramwy ond nid yw wedi'i nodi yn adran 60 nac adran 61 o'r Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy. Mynegodd y grŵp arbenigol ffafriaeth dros gynnwys cynllun cyflawni fel gofyniad yn rhan o unrhyw Ddiwygiad 3B.

Mewn perthynas â Chynlluniau Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden yn nodi prosiectau 'parod' ar gyfer cynigion cyllido, cododd lefel y manylder i'w cynnwys mewn unrhyw brosiectau bryder ynghylch sensitifrwydd lleol o gynnwys prosiectau cyn iddynt gael eu datblygu a'u cytuno'n llawn.

---

⁵ [Testun deddfwriaeth Adran 119 \(6A\) o'r Ddeddf Priffyrdd](#); [testun deddfwriaeth Adran 118 \(6A\) o'r Ddeddf Priffyrdd](#)

⁶ [Adolygiad o Gynlluniau Gwella Hawliau Tramwy Cymru](#); [Gwerthusiad o Gynlluniau Gwella Hawliau Tramwy](#)

3B(ii) Sylwebaeth ar faterion yn ymwneud â diwygio sy'n canolbwyntio ar ddeddfwriaeth

Fel y nodwyd uchod, gellid cyflawni elfennau allweddol Opsiwn 3B(ii) trwy ddiwygio'r Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy. Mae'r opsiwn yn gwneud darpariaeth i ymestyn y mathau o fynediad cyhoeddus sydd wedi'u cynnwys yn y cynllun y tu hwnt i'r rhai a reolir yn uniongyrchol gan awdurdodau lleol / awdurdodau Parciau Cenedlaethol, a fu'n ffocws statudol y Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy hyd yma.

Gallai ymgorffori'r holl adnoddau mynediad hamdden cyhoeddus sydd ar gael ddarparu cyfleoedd i gynllunwyr a rheolwyr weithio mewn ffyrdd mwy integredig a chydweithredol, o fewn ac ar draws gwahanol sefydliadau a sectorau, i ddiwallu anghenion y cyhoedd yn well. Bydd angen i'r opsiwn egluro'r llinellau cyfrifoldeb ac atebolrwydd democrataidd am y cynlluniau, eu cynnwys a'u cyflawniad, er mwyn ystyried hyn. Hefyd, dylid ystyried sut y gall awdurdodau gynllunio rheoli llwybrau ac ardaloedd sy'n hygyrch i'r cyhoedd nad ydyn nhw'n eu rheoli neu nad oes ganddyn nhw gyfrifoldeb amdanynt, e.e. manau'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol a manau glas.

Codwyd pryderon ynghylch ehangu cwmpas mynediad y dylid cynllunio ar ei gyfer ac ychwanegu at y sefydliadau dan sylw. Bydd gwneud hynny yn gofyn am adnoddau ychwanegol yn ogystal ag ymrwymiad gan bawb sy'n gysylltiedig os bwriad y cynllun sy'n deillio o hyn yw cadw'r dyfnder a chanolbwyntio ar gyflawni sydd o fewn Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy cyfredol. Bydd angen gwaith pellach i amcangyfrif costau tebygol dull o'r fath.

Bydd cyflwyno dyletswydd i bartneriaid gyfrannu at gynlluniau (gweler elfen allweddol 005) yn cynhyrchu ymateb mwy rhagweithiol na'r dewis arall, sef ymgynghorir â hwy. Fodd bynnag, bydd angen diffinio beth mae 'cyfrannu' yn ei olygu er mwyn i'r disgwyliad a'r mecanwaith ar gyfer gwneud hynny fod yn glir. Bydd diffinio'r cyfraniad sydd i'w wneud hefyd yn penderfynu'r galw fyddai ar adnoddau partneriaid.

Teimlwyd yn fwy priodol i fod yn hyblyg ynghylch a yw cyrff anllywodraethol yn cyfrannu at gynlluniau a sut, gan ganiatáu ar gyfer eu gallu mwy cyfyngedig ac ar gyfer amgylchiadau lleol, trwy ei wneud yn gynghorol yn hytrach na dyletswydd. Efallai y bydd gwersi i'w dysgu o broses y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus am ddyletswydd i ystod o bartneriaid a sectorau gyfrannu at gynlluniau. Cododd adborth a gasglwyd ar gais am dystiolaeth bryderon dilys y bydd angen eu hystyried. Mae'r rhain yn cynnwys y canlynol:

- Gyda chymaint o wahanol sefydliadau a grwpiau posib, mae potensial i ymestyn y broses yn sylweddol
- Mae risg y gallai fod safbwyntiau gwrthgyferbyniol, a gallai hyn arwain at gynllun â llai o ffocws ac yn gwbl ddyheadol yn hytrach na'r gallu i'w gyflawni
- Byddai mwy o ddyblygu yn hytrach nag integreiddio, e.e. lle mae teithio llesol a llwybrau hamdden
- Bydd ehangu cwmpas mynediad, polisiau a chynlluniau eraill i'w hystyried, a sefydliadau y mae'n ofynnol iddynt gyfrannu yn rhy feichus heb adnoddau ychwanegol sylweddol, e.e. mae timau hawliau tramwy cyhoeddus awdurdodau lleol llai yn debygol o gael anhawster i ymgysylltu â llawer o sefydliadau/adrannau ar y lefel gywir i gyflawni'r hyn a ragwelir

Bydd angen ystyried ymhellach sut mae'r cynlluniau diwygiedig yn integreiddio ac yn rhyngweithio â pholisiau a chynlluniau eraill gan ei fod yn debygol o fod yn gymhleth. Bydd gan asesiadau teithio llesol ac asesiadau seilwaith gwyrdd sy'n dod o fewn gwahanol feysydd polisi ac adrannau awdurdod eu deddfwriaeth a'u hamserlenni eu hunain.

Byddai integreiddio ar draws ffiniau awdurdodau yn cael ei gefnogi gan Opsiwn 3B(ii) (009/amgen). Mae'r cyfle i gynhyrchu Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy ar y cyd yn bodoli ar hyn o bryd ac mae wedi'i gynnwys yn elfen allweddol 009. Yr unig Gynlluniau Gwella Hawliau Tramwy traws-awdurdod sydd wedi'u cynhyrchu yw'r rhai sy'n cynnwys Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro yn hytrach na bod yn gyd-gynlluniau rhwng awdurdodau lleol unedol. Dylid cadw'r gallu i gynhyrchu cynllun ar y cyd fel opsiwn lle mae amgylchiadau lleol yn ffafriol yn hytrach nag fel gofyniad. Mae argymhelliad 'WG4' o'r gwerthusiad o Gynlluniau Gwella Hawliau Tramwy (2013)^{vii} yn mynd ymhellach, gan nodi y dylai Llywodraeth Cymru wneud y canlynol: *'Annog gweithio ar y cyd rhwng awdurdodau cyfagos, yn enwedig yr awdurdodau bach, yn drefol yn bennaf, megis trwy gynhyrchu cynlluniau strategol ar y cyd, cynigion cyllido ar y cyd, rhannu sgiliau/adnoddau, a chyfuno ar gyfer*

monitro canlyniadau lle mae'r rhain yn debygol o amlygu eu hunain ar draws ffiniau awdurdodau (e.e. llwybrau pellter hir).'

Bydd angen diffinio'r mathau o 'fannau sy'n hygyrch i'r cyhoedd a reolir' sydd i'w gynnwys mewn deddfwriaeth ddiwygio neu ganllawiau. Yn yr un modd, bydd rhaid ystyried i ba raddau y dylai ffyrdd annosbarthedig gael eu hystyried yn y cynlluniau. Efallai na fydd gan rai awdurdodau'r amser a/neu'r adnoddau i gynhyrchu cynllun o gwmpas ehangach. O'r herwydd, mae'r opsiwn yn debygol o ofyn am adnoddau ychwanegol er mwyn cynnwys a chipio data darpariaeth mynediad estynedig lle nad yw eisoes wedi'i mapio. Er hynny, fel y nodwyd yn asesiad meini prawf Tabl 2, mae gan rai o'r sefydliadau partner fapiau sy'n gysylltiedig â'r adnoddau y maent yn eu rheoli a ddylai fod o gymorth.

Trwy ymestyn ehangder y mynediad sydd wedi'i gynnwys yn y cynllun, dylid ystyried enwi'r cynllun yn briodol i adlewyrchu'r cwmpas ehangach o'i gymharu â Chynlluniau Gwella Hawliau Tramwy.

Ar hyn o bryd, mae deddfwriaeth a chanllawiau yn nodi cyfranogiad y fforymau mynediad lleol, ac mae canllawiau statudol yn darparu manylion pellach. Yn gyffredinol, mae hyn wedi helpu i ddiffinio rôl 'fforymau mynediad lleol', er bod maint eu hymnglymiad wedi amrywio. Byddai parhau i gael rôl ganolog o gynghori'r fforymau mynediad lleol, yn hytrach nag fel partner yn y cynlluniau, yn fwy cydnaws â'r ffyrdd cyfredol o weithio. Fodd bynnag, bydd angen ystyried unrhyw newidiadau i rôl fforymau mynediad lleol a allai ddeillio o ddiwygiadau sy'n cael eu hystyried gan Lywodraeth Cymru y tu allan i broses y Grŵp Cynghori ar Ddiwygio Mynediad.

---

⁷ [Dolen i adroddiad Gwerthuso Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy \(2013\)](#)

3B(iii) Sylwebaeth ar faterion yn ymwneud â diwygio sy'n canolbwyntio ar ddeddfwriaeth

Dylai cynigion egluro y bwriedir i Opsiwn 3B(iii), y cynllun hamdden cenedlaethol, fod yn ychwanegol at gynlluniau mynediad lleol 3B(i) neu 3B(ii) yn hytrach nag yn lle opsiynau lleol.

Mae disgrifiad cryno'r opsiwn yn nodi y byddai Cyfoeth Naturiol Cymru yn cael y dasg o gynhyrchu cynllun hamdden cenedlaethol, ond mae testun yr elfen allweddol yn nodi bod y ddyletswydd ar Lywodraeth Cymru. Bydd angen i ddeddfwriaeth fod yn glir ynghylch y sefydliad sy'n gorfod cyflwyno'r opsiwn hwn, ac a ellir ei ddirprwyo. Dylid hefyd nodi agweddau eraill ar y broses fel y sefydliadau yr ymgynghorir â hwy, amserlen y broses, hyd y cynllun, a chysylltiadau â chynlluniau eraill.

Nodir bod y cynnig yn adleisio argymhellion yn ymchwil 2013 yn gwerthuso Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy.^{viii} Mae'r ymchwil hon yn nodi bod Llywodraeth Cymru yn gwneud y canlynol:

- Neilltuo amser ar gyfer gwneud penderfyniadau ystyriol ynghylch cyfeiriad yn y dyfodol ar gyfer hawliau tramwy a chynllunio mynediad
- Neilltuo cyfnod ar gyfer gwneud penderfyniadau ynghylch y cyfeiriad tymor hir yn y dyfodol ar gyfer hawliau tramwy a chynllunio mynediad, a chyllid cysylltiedig

(e.e. pwy ddylai barhau i wneud cynllunio hawliau tramwy cyhoeddus / mynediad a phwy ddylai dalu amdano)

- Bod yn realistig ynghylch yr hyn y mae angen i'r cyfnod amser hwn fod, yn dibynnu ar y camau y mae angen eu cynnwys neu efallai yr hoffech eu cynnwys (gweler argymhelliad yr adroddiad 'WG 1')

Mae'r Cynllun Teithio Llesol ar gyfer Cymru a'i oruchwyliaeth gan y Bwrdd Teithio Llesol yn darparu model posibl ar gyfer 'cynllun gwella mynediad strategol cenedlaethol at ddibenion hamdden'. Byddai'r partneriaid a awgrymir yn cynnwys Llywodraeth Cymru, Croeso Chymru, Cyfoeth Naturiol Cymru a chynrychiolwyr awdurdodau lleol. Gallai ystyried [adroddiad craffu ôl-ddeddfwriaethol](#) y Ddeddf Teithio Llesol roi mewnwleidiad pellach. Dylid hefyd ystyried partneriaid cenedlaethol y tu allan i'r sector cyhoeddus sy'n rheoli neu'n berchen ar asedau mynediad cenedlaethol neu ranbarthol arwyddocaol, gan gynnwys mynediad caniataol sylweddol, e.e. Sustrans ar gyfer y Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol, yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol, Glandŵr Cymru, Ymddiriedolaethau Natur, Coed Cymru, Cwm Elan, a mwy.

Gellid ystyried a oes gan y Fforwm Mynediad Cenedlaethol ran i'w chwarae yn y cynllun cenedlaethol hwn neu ei oruchwyliaeth.

Gan gyfeirio at Opsiwn 3B(iii) 003, mae gwersi pellach ar gyfer yr opsiwn hwn o broses y Ddeddf Teithio Llesol. Mae Cynllun Gweithredu Teithio Llesol, a luniwyd i gefnogi'r Ddeddf, yn cynnwys materion fel safonau ac offer; seilwaith; hyrwyddo a newid ymddygiad; sgiliau a hyfforddiant; a monitro a gwerthuso.

Mae pwyslais yn Opsiwn 3B(i) a 3B(ii) ar asesu anghenion y cyhoedd am fynediad. Dylai'r cynllun cenedlaethol fod yn seiliedig ar dystiolaeth gyda gwybodaeth gyfatebol i gynlluniau lleol wedi'i darparu yn y cynllun cenedlaethol.

Yng nghyd-destun y rhaglen ddiwygio ehangach a cheisio cyfleoedd i ddefnyddwyr hawliau uwch, dylid nodi bod asedau cenedlaethol a nodwyd ar hyn o bryd o fewn 3B(iii) yn bennaf ar gyfer cerddwyr (Llwybrau Cenedlaethol, Llwybr Arfordir Cymru) ac y dylai asedau hefyd ddarparu ar gyfer defnyddwyr hawliau uwch.

Bydd angen i Ddiwygiad 3B(iii) ystyried sut mae'r cynlluniau lleol yn llywio'r cynllun cenedlaethol ac i'r gwrthwyneb. Codwyd pryder drwy gasglu tystiolaeth y gallai'r diwygiad hwn arwain at ddull dwy haen gyda'r potensial o roi mwy o bwysigrwydd i gynllun cenedlaethol. Gallai hyn arwain at y cynllun cenedlaethol yn denu mwy o arian, sy'n anfantais i'r asedau rhanbarthol neu leol 'llai'. Ar y llaw arall, mae asedau fel y Llwybrau Cenedlaethol, Llwybr Arfordir Cymru a llwybrau hamdden pellter hirach eraill eisoes yn cael eu hariannu a'u rheoli. Ni ddylai cynllun cenedlaethol ddisodli'r cynlluniau rheoli presennol ar gyfer yr asedau hyn.

Dylai'r ddyletswydd arfaethedig i nodi asedau hamdden i'w cynnwys yn y cynllun cenedlaethol gynnwys ymgynghori â rheolwyr asedau cenedlaethol a rhanbarthol (yn enwedig awdurdodau lleol) – ni ddylai Llywodraeth Cymru a Cyfoeth Naturiol Cymru yn unig benderfynu pa asedau sy'n cael eu cynnwys.

Bydd angen i ddeddfwriaeth ystyried a ddylid cynnwys manau gwyrdd a glas hygrych. Efallai y bydd hefyd yn bosibl cysylltu'r cynllun hwn a'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol. Mae iteriad cyntaf y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol ar gyfer gwanwyn 2021, a bydd hwn yn cynnwys polisi cenedlaethol ar seilwaith gwyrdd. Gallai iteriadau yn y dyfodol gynnwys 'asedau mynediad hamdden cenedlaethol'.

Bydd angen i ddeddfwriaeth gydnabod rôl partneriaid cyflenwi a gwahanol rolau mewn rheoli, hyrwyddo cenedlaethol, a darparu a hyrwyddo'r asedau ar lawr gwlad. Efallai y bydd angen i ddeddfwriaeth ddiwygio Deddf Datblygu Twristiaeth 1969. Mae tebygrwydd i'r Ddeddf Teithio Llesol (gweler adran 10 o Ddeddf Teithio Llesol 2013) o ran ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru ac awdurdodau lleol hyrwyddo teithio llesol.

Bydd angen i ddeddfwriaeth ddarparu pwerau ar gyfer nodi'r asedau hamdden i'w cynnwys mewn cynllun. Gallai'r pwerau ddiffinio asedau penodol neu eu gadael fel mater dewisol i Lywodraeth Cymru. Fel y nodwyd eisoes, dylid ymgynghori â rhanddeiliaid allweddol, yn ogystal â'r asedau y mae angen iddynt fod o natur lle gellir eu diffinio fel endidau penodol megis Llwybr Arfordir Cymru, Llwybrau Cenedlaethol a Llwybrau'r Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol.

Gellid cysylltu'r pwerau 3B(iii) â'r diwygiadau 3A arfaethedig, gyda'r asedau cenedlaethol penodedig hefyd wedi'u cynnwys mewn unrhyw ddyletswydd mapio integredig a gynigir yn 3A. Gellid cynnwys asedau hamdden allweddol ar raddfa genedlaethol fel haenau ar wahân ar y map mynediad integredig. Byddai hyn hefyd yn cysylltu â hyrwyddo ased penodol fel Llwybr Arfordir Cymru, yn ogystal â dadansoddi a chynllunio gofodol.

Tabl 2: 3B Aseiad o'r meini prawf

Meini prawf	Disgrifiad o'r meini prawf a mesurau	Opsiw 3B(i): Cynlluniau gwaith llai manwl integredig gyda'r nod o greu mynegai o brosiectau ar gyfer cynigion cyllido	Opsiw 3B(ii): ROWIP+ (y dull integredig, diwygiedig ac estynedig ar gyfer Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy	Opsiw 3B(iii): Cynllun Gwella Mynediad Strategol Cenedlaethol at Ddibenion Hamdden
Answydd mynediad	<p>Hygyrchedd i ddefnyddwyr o ran:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyflwr ffisegol • Defnyddioldeb [ymarferoldeb mynediad a ddarperir gan ddiwygiadau hawliau] • Argaeledd i wahanol ddefnyddwyr • Agosrwydd at y boblogaeth [mater cydraddoldeb hefyd] • Presenoldeb rhwystrau i ddefnyddio hawliau uwch a phobl sydd â phroblemau symudedd • Argaeledd o ran gwybodaeth, gan gynnwys presenoldeb ar y safle, e.e. arwyddion ar gyfer yr hawliau tramwy cyhoeddus neu oddi ar y safle • Cysylltiad â mynediad cyhoeddus arall â hawliau tebyg 	<p>Proses: Gallai llai o fanylder awgrymu proses lai cadarn (fel y nodir yn y disgrifiad cryno), ond mae'r elfennau allweddol yn 002 yn awgrymu'r un lefel o waith â'r Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy presennol.</p> <p>Mae angen gostyngiad yn y gofynion i hyn fod yn gynllun 'llai manwl' na'r Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy.</p> <p>Cynhwysiant: Llai os yw gofynion ymgynghori yn cael eu lleihau.</p> <p>Argaeledd yn eang os caiff ei gyhoeddi ar-lein; mae fforymau mynediad lleol yn dal i gymryd rhan (o bosibl yn fwy nag erioed ar hyn o bryd wrth nodi prosiectau penodol).</p> <p>Defnyddio tystiolaeth a nodwyd i lywio'r aseiad (gan leihau'r angen i awdurdodau unigol gynhyrchu eu rhai eu hunain).</p> <p>Darparu templed Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy i ddarparu Cynlluniau Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden cyflym 'parod'.</p>	<p>Proses: Yn fwy cynhwysfawr ac wedi'i integreiddio â meysydd deddfwriaeth a pholisi eraill (o'i gymharu â 3B(i) a Chynlluniau Gwella Hawliau Tramwy presennol)</p> <p>Dadansoddiad o'r bylchau: Nid yw elfennau allweddol ar hyn o bryd ond mae angen iddynt nodi cynwysoldeb y broses, e.e. mae gofynion ymgynghori cyhoeddus yn cyfeirio at bartneriaid eraill ar hyn o bryd.</p>	<p>Proses: Proses heb ei nodi yn yr elfennau allweddol, heblaw am gael ei chyflawni gan Lywodraeth Cymru / Cyfoeth Naturiol Cymru.</p> <p>Dim cyfeiriad at ofynion ymgynghori cyhoeddus/sefydliadol (fel ar gyfer cynlluniau lleol) nac aseuadau ar sail tystiolaeth.</p> <p>Yn amlwg y gallai fwydo i gynlluniau lleol (yn aneglur os/sut y bydd cynlluniau lleol yn llywio'r cynllun cenedlaethol) heblaw nodi y gellid cynnwys asedau rhanbarthol arwyddocaol.</p> <p>Cynllunio manwl i'w gadw mewn rhaglenni cyfredol (e.e. Llwybr Arfordir Cymru / Llwybrau Cenedlaethol).</p>
Parhauster	<p>Mynediad 'drwy hawl' am byth, neu ganiataol? Sefyllfa ar gyfer gwahanol ddefnyddwyr hawliau?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sefyllfa absoliwt ac yn gymharol ag opsiynau eraill [gweler graddau ac ansawdd] • Yn gymwys i raddau sylweddol 	<p>Nodir dyletswydd ac elfennau y mae'n rhaid eu cynnwys.</p> <p>Pwerau i Lywodraeth Cymru gyhoeddi canllawiau.</p> <p>Cyfnod y cynllun heb ei nodi.</p> <p>Gan fod hyn wedi'i fwriadu fel mynegai o brosiectau a ariennir a phrosiectau parod, gallai hyn fod yn debycach i'r cynlluniau cyflenwi cyfredol</p> <p>Cyfeiriad at gyfnod yr adolygiad felly tybier bod hyn am byth.</p>	<p>Dyletswydd i gynhyrchu cynllun.</p> <p>Pwerau i Lywodraeth Cymru gyhoeddi canllawiau.</p> <p>Rhaid cefnogi integreiddio â meysydd polisi eraill a nodwyd – cynlluniau llesiant a Datganiadau Ardal.</p> <p>Cyfnod y cynllun – deng mlynedd (fel ar gyfer Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy) gydag adolygiad interim pum mlynedd ac adolygu a diwygio bob deng mlynedd.</p> <p>Partneriaid penodedig eraill – cyfrifoldeb a rennir i weithredu.</p>	<p>Dyletswydd i gynhyrchu cynllun.</p> <p>Pwerau i Lywodraeth Cymru benderfynu sut.</p>

Meini prawf	Disgrifiad o'r meini prawf a mesurau	Opsiw 3B(i): Cynlluniau gwaith llai manwl integredig gyda'r nod o greu mynegai o brosiectau ar gyfer cynigion cyllido	Opsiw 3B(ii): ROWIP+ (y dull integredig, diwygiedig ac estynedig ar gyfer Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy	Opsiw 3B(iii): Cynllun Gwella Mynediad Strategol Cenedlaethol at Ddibenion Hamdden
Eglurder a sicrwydd	<p>Eglurder hawliau:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Syml neu gymhleth i'w deall • Yr hyn y gellir ac na ellir ei wneud, ble a phryd, ac i bob budd yn ddealladwy • Os a sut y bydd yr opsiwn yn agored i newid (dros dro neu barhaol, e.e. gwaharddiadau a chyfyngiadau) • Modd cyfleu gwybodaeth fynediad berthnasol 	<p>Gellir lleihau eglurder o'i gymharu â'r opsiwn Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy a 3B(ii) cyfredol. Fodd bynnag, mae hynny'n ddarostyngedig i ddatblygu'r opsiwn hwn. Yn benodol, pa elfennau fydd yn cael eu cadw os yw am fod yn gynllun llai manwl (gweler uchod).</p> <p>Mewn egwyddor yn symlach – yn amodol ar eglurder ynghylch elfennau allweddol.</p> <p>Dealladwy (yn amodol ar yr uchod) a'i ategu ymhellach gan ganllaw i egluro'r gofyniad.</p> <p>Opsiw yn aneglur ynglŷn â hyd y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy (adolygiad deng mlynedd) neu'n fwy neu'n llai aml (e.e. os yw'r opsiwn hwn yn debycach i elfen y cynllun cyflenwi o'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy cyfredol yna adolygiad bob tair blynedd?).</p> <p>Sicrwydd uchel. Darpariaethau deddfwriaethol gyda chanllawiau cysylltiedig – yn amodol ar egluro nifer o elfennau allweddol yr opsiwn</p>	<p>Egluro'r hyn sydd i'w ddisgwyl yn gyffredinol.</p> <p>Mae angen eglurder o ran sut i ymgorffori'r adnodd mynediad ychwanegol (gweler yr asesiad o feini prawf graddau uchod).</p> <p>Y mecanwaith ar gyfer cynnwys partneriaid cyflenwi eraill.</p> <p>Yn ddealladwy (yn amodol ar y pwyntiau eglurhad uchod) ac wedi'i ategu ymhellach gan ganllawiau i egluro'r gofyniad.</p> <p>Sicrwydd uchaf. Darpariaethau deddfwriaethol gyda chanllawiau cysylltiedig – yn amodol ar egluro nifer o elfennau allweddol yr opsiwn</p>	<p>Mae elfennau deddfwriaethol yn darparu lefel uchel o eglurder a sicrwydd.</p> <p>Llai o eglurder a sicrwydd lle mae cynigion yr opsiwn yn darparu ar gyfer lefel sylweddol o ddisgresiwn ar gyfer sut y byddai'r darpariaethau'n cael eu gweithredu, e.e. cwrmpas asedau hamdden cenedlaethol i'w cynnwys; y berthynas rhwng cynlluniau lleol a chynllun cenedlaethol.</p>
Cost	<p>Amcangyfrif o gostau cynnig ar gyfer gwahanol sectorau: amcangyfrifon gwirioneddol, dangosol neu gymharol. Ystyried gweinyddiaeth a gweithredu costau parhaus o ran:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ariannol • Adnoddau • Yn gymharol â'r sefyllfa bresennol • Yn gymharol â'r cynigion eraill 	<p>Nid oes ymchwil ar gael sydd wedi meintioli costau sylfaenol Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy. Felly, rydym wedi darparu asesiad o gostau cymharol.</p> <p>Costau cymharol: yn llai tebygol na'r broses Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy bresennol. Yn debygol o fod yn llai na 3B(ii).</p>	<p>Nid oes ymchwil sydd wedi meintioli costau sylfaenol Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy ar gael. Felly, rydym wedi darparu asesiad o gostau cymharol.</p> <p>Costau cymharol: yn debygol o fod yn fwy na 3B(iii) ac yn debyg i broses Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy bresennol – gwerthusiad adolygu Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy</p>	<p>Ni nodwyd unrhyw ymchwil sydd wedi meintioli costau sylfaenol ar gyfer cynhyrchu cynllun strategol cyfatebol. Felly, rydym wedi darparu asesiad o gostau cymharol.</p> <p>Costau cymharol: yn ychwanegol i 3B(i)/3B(ii).</p>

Meini prawf	Disgrifiad o'r meini prawf a mesurau	Opsw'n 3B(i): Cynlluniau gwaith llai manwl integredig gyda'r nod o greu mynegai o brosiectau ar gyfer cynigion cyllido	Opsw'n 3B(ii): ROWIP+ (y dull integredig, diwygiedig ac estynedig ar gyfer Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy	Opsw'n 3B(iii): Cynllun Gwella Mynediad Strategol Cenedlaethol at Ddibenion Hamdden
Monitro a gorfodi	<p>Gorfodi hawliau a chyfrifoldebau, o ran:</p> <ul style="list-style-type: none"> • y gallu i orfodi • galw/angen am gamau gorfodi • effaith debygol ar gydymffurfio â hawliau a chyfrifoldebau • y gallu i fonitro opsiwn a gweithredu 	<p>Bwlch cyfredol mewn elfennau allweddol – mae angen ei nodi.</p> <p>Templed safonol – byddai darpariaeth o fewn hyn yn darparu sylfaen ar gyfer monitro.</p> <p>Dadansoddiad o'r bylchau: Nid oes unrhyw waith monitro/gwerthuso nac adolygu ar hyn o bryd mewn elfennau allweddol – heblaw ei fod yn cael ei foddelu yn ôl canllawiau Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy cyfredol.</p> <p>Dadansoddiad o'r bylchau: Bydd angen i ddeddfwriaeth nodi cyfnod penodol ar gyfer adolygu ac ailgyhoeddi. E.e. 5 mlynedd? 10 mlynedd?</p> <p>Gorfodi: Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw allu i orfodi wedi'i nodi (heblaw disgwyliad fel dyletswydd statudol) a dwyn i gyfrif gan randdeiliaid. Nodwyd cyfranogiad y fforymau mynediad lleol.</p> <p>Cymhelliant cyllid wedi'i nodi.</p>	<p>Bwlch cyfredol mewn elfennau allweddol – mae angen ei nodi.</p> <p>Yn gryfach o bosibl – o'i gymharu â 3B(i).</p> <p>Nododd elfennau allweddol adolygiad interim ymhen pum mlynedd ac adolygiad/ailgyhoeddiad llawn mewn deng mlynedd.</p> <p>Yn aneglur o effaith elfen allweddol 010 – 'dim dyletswydd i weithredu ond nodwyd cyfrifoldebau yn y cynlluniau gweithredu'.</p> <p>Gorfodi: Ar hyn o bryd, ni nodwyd unrhyw allu i orfodi (ac eithrio'r disgwyliad fel dyletswydd statudol).</p> <p>Bydd yn cynnwys y fforymau mynediad lleol a mwy o ffocws ar gyfraniad gan bartneriaid eraill – bydd angen sylfaen gref ar gyfer cynllunio/monitro/gwerthuso i gefnogi cyflenwi a rennir.</p> <p>Cymhelliant cyllid wedi'i nodi.</p>	<p>Bwlch cyfredol mewn elfennau allweddol – mae angen ei nodi.</p> <p>Bydd darpariaeth fanwl yn dibynnu ar y rhaglenni cyflenwi presennol – a monitro a gwerthuso wedi'u hymgorffori yn y rheini.</p> <p>Angen ystyried monitro a gwerthuso'r cynllun cenedlaethol. Angen ystyried y gofyniad ymgynghori hefyd, e.e. cyfranogiad rhanddeiliaid allweddol (Cyfoeth Naturiol Cymru, awdurdodau lleol, Fforwm Mynediad Cenedlaethol Cymru, cadeiryddion fforymau mynediad lleol Cymru a'u cynrychiolydd cenedlaethol).</p> <p>Gorfodi: Dim gallu i orfodi wedi'i nodi (oni bai am ddisgwyliad fel dyletswydd statudol) – a chael eich dwyn i gyfrif gan randdeiliaid.</p>
Mynediad cyfartal	<p>Effaith gadarnhaol neu negyddol ar fynediad cyfartal. Ystyried y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poblogaeth gyffredinol • Pobl â nodweddion gwarchodedig • Yn benodol, ar gyfer y rhai sydd â phroblemau symudedd neu anghydraddoldeba u cymdeithasol • Effeithiau gwahaniaethol: ar ddeiliaid tir • Effeithiau gwahanol: ar ddosbarthiadau o ddefnyddwyr • Graddfa/ehangder yr effeithiau ar y blaenorol 	<p>Asesiad o anghenion cyhoeddus wedi'i nodi yn yr elfennau allweddol. Mae hyn yn bwysig oherwydd ei fod yn cynnwys pawb, nid y 'defnyddwyr' yn unig (gwerau gan y Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy cyfredol).</p>	<p>Byddai dyletswydd Deddf Cydraddoldeb ar gyfer corff sector cyhoeddus yn berthnasol i'r cynllun a'r broses gysylltiedig.</p> <p>Angen ystyried bod yr adnoddau cenedlaethol a nodwyd ar hyn o bryd wedi'u nodi'n bennaf ar gyfer cerdded (Llwybr Arfordir Cymru / Llwybrau Cenedlaethol).</p> <p>Cwmpas i gynnwys mathau eraill o ddefnyddwyr hamdden.</p> <p>Mae'n bosibl cynnwys datganiad o fwriad mewn perthynas â'r Ddeddf Cydraddoldeb, darpariaeth a bwriad (wedi'i alinio â datganiad y Gweinidogion, er enghraifft, i gefnogi pawb sy'n cyrchu'r adnoddau hyn).</p>	

Meini prawf	Disgrifiad o'r meini prawf a mesurau	Opsw'n 3B(i): Cynlluniau gwaith llai manwl integredig gyda'r nod o greu mynegai o brosiectau ar gyfer cynigion cyllido	Opsw'n 3B(ii): ROWIP+ (y dull integredig, diwygiedig ac estynedig ar gyfer Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy	Opsw'n 3B(iii): Cynllun Gwella Mynediad Strategol Cenedlaethol at Ddibenion Hamdden
Mwy o effeithlonrwydd a thryloywder	<ul style="list-style-type: none"> Gofynion proses gwell a/neu lai ar gyfer rhanddeiliaid Llai o amser wedi'i gymryd, gan gynnwys ar gyfer prosesau gweinyddu (gweler hefyd y costau) Mynediad gwell at brosesau gan rhanddeiliaid 	<p>Er mwyn bod yn llai manwl, gall ymgysylltu â'r cyhoedd fod yn gyfyngedig – yn amodol ar fanylion.</p> <p>Gall fod yn gyflymach ac yn haws ei gynhyrchu ond gyda llai o ymgysylltiad, sylfaen wybodaeth/tystiolaeth fanwl i lywio penderfyniadau a blaenoriaethau.</p> <p>Llai o ofynion proses ar gyfer rhanddeiliaid (ond gallant fod ar draul yr angen i gael eu cydbwysu).</p> <p>O bosibl yn llai tryloyw os oes llai o ymgysylltiad â rhanddeiliaid wrth ddatblygu'r cynllun.</p>	Yn fwy cynhwysfawr ond nid o reidrwydd yn fwy neu'n llai effeithlon na'r broses gyfredol neu opsiynau eraill.	Yn ychwanegol at y broses bresennol ac opsiynau eraill.
Ecosystemau a gwytnwch ecosystemau	<p>Effeithiau cadarnhaol, negyddol neu niwtral. Ffactorau i'w hystyried a yw tystiolaeth yn caniatáu o ran effeithiau ar rywogaethau a chynefinoedd:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ehangder: byddai newidiadau i hawliau arwynebedd/hyd yn berthnasol, a bydd effeithiau i hyn (gan gynnwys i ba raddau y bydd safleoedd a rhywogaethau a warchodir yn cael eu heffeithio) Newid i lefelau a math neu gymeriad effeithiau; Newid i ddsbarthiad effeithiau (ardaloedd eang iawn) Gwytnwch i effeithiau (cynefinoedd/rhywogaethau) Darpariaeth ddigonol i atal neu liniaru effeithiau 	Cadarnhaol – potensial i nodi a chynllunio gwelliannau a lliniaru fel rhan o'r cynllun.		Cadarnhaol – potensial i wella dulliau a safonau ar gyfer asedau cenedlaethol i nodi a chynllunio gwelliannau a lliniaru fel rhan o'u rhaglenni.

Meini prawf	Disgrifiad o'r meini prawf a mesurau	Opsiw 3B(i): Cynlluniau gwaith llai manwl integredig gyda'r nod o greu mynegai o brosiectau ar gyfer cynigion cyllido	Opsiw 3B(ii): ROWIP+ (y dull integredig, diwygiedig ac estynedig ar gyfer Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy	Opsiw 3B(iii): Cynllun Gwella Mynediad Strategol Cenedlaethol at Ddibenion Hamdden
Rheoli tir a dŵr yn gynaliadwy	<p>Ystyried a yw'r effaith yn gadarnhaol, yn niwtral neu'n negyddol ar reoli tir neu ddŵr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aflonyddu ar dda byw a rheoli da byw • Effeithiwyd ar reoli tir amaethyddol a rheoli tiroedd eraill • Goblygiadau bioddiogelwch sylweddol • O bosib, mwy o ddefnydd o'r tir [graddfa'r galw] <p>Noder: Ystyriaethau i ecosystemau gael eu cynnwys yn yr ystyriaeth flaenorol uchod.</p>	<p>Cadarnhaol – potensial i nodi a chynllunio gwelliannau a lliniaru fel rhan o'r cynllun.</p> <p>Potensial i nodi cysylltiadau a chyfleoedd sy'n gysylltiedig â thaliadau fferm.</p>		<p>Cadarnhaol – potensial i wella dulliau a safonau ar gyfer asedau cenedlaethol i nodi a chynllunio gwelliannau a lliniaru fel rhan o'u rhaglenni.</p> <p>Potensial i nodi cysylltiadau a chyfleoedd sy'n gysylltiedig â thaliadau fferm ar lefel strategol.</p>
Iechyd a llesiant	<p>Ystyried a yw'r effaith yn gadarnhaol, yn niwtral neu'n negyddol ar lesiant corfforol a meddyliol. Ystyried y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Newidiadau i'r defnydd a'r buddion sy'n deillio o hynny • Effaith ar wahanol grwpiau poblogaeth, e.e. yn gymharol ddifreintiedig 	<p>Cadarnhaol – cyfleoedd i gynllunio cysylltiad a darpariaeth sy'n gysylltiedig â'r agenda iechyd. Dyfnder yr ymgysylltiad â'r sector iechyd sy'n debygol o fod yn fwy ar gyfer 3B(ii) o'i gymharu â 3B(i).</p>		
Cydlyniant cymunedol	<p>Ystyried a yw'r effaith yn gadarnhaol, yn niwtral neu'n negyddol ar gydlyniant cymunedol. Ystyried y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Newidiadau i ddefnydd lleol a hygyrchedd yn yr ardal • Newidiadau i lesiant lleol a buddion economaidd • Effaith debygol ar fuddiannau cymunedol 	<p>Cadarnhaol – cyfleoedd i ystyried anghenion cymunedau lleol fel rhan o'r asesiad o anghenion cyhoeddus.</p>		<p>Cadarnhaol – ar lefel genedlaethol strategol.</p> <p>Yn dibynnu ar gynllunio ar sail asesiad o angen cyhoeddus.</p> <p>Cyfleoedd i ystyried anghenion cymunedau lleol fel rhan o'r asesiad o anghenion cyhoeddus.</p>

Meini prawf	Disgrifiad o'r meini prawf a mesurau	Opsiw 3B(i): Cynlluniau gwaith llai manwl integredig gyda'r nod o greu mynegai o brosiectau ar gyfer cynigion cyllido	Opsiw 3B(ii): ROWIP+ (y dull integredig, diwygiedig ac estynedig ar gyfer Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy	Opsiw 3B(iii): Cynllun Gwella Mynediad Strategol Cenedlaethol at Ddibenion Hamdden
Busnes llwyddiannus a chyfrifol	<p>Ystyried a yw'r effaith yn gadarnhaol, yn niwtral neu'n negyddol ar fusnes cyfrifol. Ystyried y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yr effaith ar gyfleoedd economaidd • Effaith newidiadau ar weithgaredd economaidd ar wahanol sectorau • Dosbarthiad [gweler graddau] <p>Noder: gall fod yn anodd asesu tystiolaeth o gostau gwirioneddol neu effaith gyffredinol [cadarnhaol, negyddol ac ati] ar hyn o bryd.</p>	Cadarnhaol – cyfleoedd i gynllunio a gwneud cysylltiadau ar gyfer busnes.		Cadarnhaol – cyfleoedd i gynllunio a gwneud cysylltiadau ar gyfer busnes – cysylltiadau â strategaethau Croeso Cymru ar gyfer busnes a thwristiaeth.

3B Ystyriaethau ar gyfer diwygio neu ddatblygu'r cynnig opsiwn a'r elfennau allweddol ymhellach

Mae'r tri thabl isod yn amlinellu'r elfennau allweddol a gynigir gan y grŵp arbenigol yn ystod y cam nodi opsiynau. Maent hefyd yn nodi'r diwygiadau a gynigiwyd i'r elfennau allweddol hyn yn dilyn y dadansoddiad uchod ac ymgynghoriad â'r grwpiau arbenigol.

3B(i): Ystyriaethau ar gyfer diwygio neu ddatblygu'r cynnig opsiwn a'r elfennau allweddol ymhellach

Cyfeirnod yr elfen allweddol:	3B(i) Yr elfen ofynnol ar gyfer y cynnig opsiwn amlinellol	Ystyriaethau / newidiadau posib
001	<p>Cyflwyno dyletswydd i awdurdodau lleol gynhyrchu Cynllun Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden.</p> <p>Gyda chraidd sydd wedi'i fodelu ar ofynion Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy presennol [gweler isod].</p> <p>Cynnwys darpariaethau trosiannol ar gyfer symud o Gynlluniau Gwella Hawliau Tramwy i Gynlluniau Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hanfodol i'r opsiwn • Cynnwys pwerau elfen allweddol i awdurdodau Parciau Cenedlaethol gynhyrchu cynllun mewn cytundeb ag awdurdodau lleol cyfansoddol
002	<p>Deddfwriaeth i nodi elfennau y dylai cynlluniau mynediad integredig newydd eu cynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aseiad o anghenion y cyhoedd • Aseiad o fynediad penodol gan y cyhoedd • Y camau sydd angen eu cymryd i wella mynediad • Gofynion ymgynghori • Cyfnod i gynhyrchu cynllun ac adolygiadau dilynol 	<ul style="list-style-type: none"> • Hanfodol i'r opsiwn – yn dilyn prosesau tebyg i Gynlluniau Gwella Hawliau Tramwy. • Diwygio'r elfen allweddol i gynnwys y gofyniad i gyhoeddi'r cynllun – heb ei gynnwys ar hyn o bryd (gweler adran 61 o'r Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy ar gyfer cyhoeddi Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy fel cynllun a darpariaeth ddrafft a therfynol ar-lein) • Mae'r cylch deng mlynedd ar gyfer Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy wedi bod yn effeithiol, ond gydag amser byrrach ar gyfer unrhyw gynllun gweithredu/cyflawni cysylltiedig, gan gynnwys monitro ac adrodd ar gynnydd

003	Nodi'r mynediad cyhoeddus a gwmpesir gan y cynllun: hawliau tramwy cyhoeddus lleol, tir mynediad o dan y Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy, llwybrau beicio, llwybrau hamdden a hyrwyddir, llwybrau Cenedlaethol, Llwybr Arfordir Cymru ac eraill yn amodol ar ganllawiau (gweler isod).	<ul style="list-style-type: none"> • Yn diffinio cwmpas y cynllun
004	Diddymu dyletswyddau awdurdodau lleol o ran Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy – gan eu plethu â chyflwyno dyletswydd newydd ar gyfer Cynlluniau Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden.	<ul style="list-style-type: none"> • Angenrheidiol ar gyfer trosglwyddo rhwng Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy a phroses Cynlluniau Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden newydd
005	Pwerau i Gynulliad Cenedlaethol Cymru gyhoeddi canllawiau statudol ar gyfer cynhyrchu Cynlluniau Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden – canllaw wedi'i fodelu ar ganllawiau cyfredol Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy (nodi pa rannau o'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy i'w cadw ar gyfer canllawiau cynllun integredig).	<ul style="list-style-type: none"> • Eifen allweddol ofynnol • Diwygio geiriad yr elfen allweddol fel mai mater i'r Senedd (nid Cynulliad Cenedlaethol Cymru) yw cyhoeddi canllawiau statudol • Ystyried y cydbwysedd rhwng diffinio prosesau mewn canllawiau neu ddeddfwriaeth, e.e. camau cynllun, fformat cynllun cyhoeddedig, adrannau a chynnwys
006	Byddai angen i ganllawiau [gweler canllawiau Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy] gynnwys manylion pellach ynglŷn ag: <ul style="list-style-type: none"> • Amserlen • Camau/prosesau • Yr asesiadau sy'n ofynnol • Gofynion ymgynghori ychwanegol • Rôl fforymau mynediad lleol • Pynciau/cynnwys sydd angen eu cynnwys yn y cynllun • Model/templed ar gyfer yr allbynnau sy'n ofynnol – y cynllun ei hun yn ogystal ag asesiadau; map mynediad [gweler Diwygiad 3A yn ogystal] a chynllun/map gweithredu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dylid cynnwys cynllun templed neu enghreifftiol fel elfen ddewisol yn y canllawiau • Caniatáu hyblygrwydd i awdurdodau lleol wella eu cynllun a chynnwys cynnwys perthnasol ychwanegol, e.e. yn ymwneud ag anghenion, blaenoriaethau a chamau gweithredu a nodwyd gan y gymuned [yn ymwneud hefyd â Datganiadau Ardal, prosesau Cynlluniau Lleoedd]

		<ul style="list-style-type: none"> Dehongliadau manwl o ddarpariaethau, e.e. ar gyfer asesu anghenion cyhoeddus, dylid ei gynnwys yn y canllawiau (fel ar gyfer y Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy yn awr)
007	Dylai'r canllawiau nodi cynnwys cysylltiedig ar gyfer gwaith gwella sydd angen ei ddiffinio yn y canllawiau, e.e. dulliau rheoli traffig sy'n berthnasol i fynediad at ddibenion hamdden; cysylltiadau trafndiaeth cyhoeddus; twristiaeth hamdden.	<ul style="list-style-type: none"> Defnyddio elfen allweddol 007/amgen i ganiatáu i awdurdodau ymgynghori â chyrff perthnasol fel y bo'n briodol (yn hytrach nag fel gofyniad) Croesgyfeirio cynlluniau eraill fel sy'n briodol, e.e. awdurdodau lleol mewn perthynas â materion rheoli traffig perthnasol fel rhan o'r gwaith i greu cynllun, a'u cynnwys fel y bo'n briodol
008	Cymorth cyllido neu gynllun ar gyfer gwelliannau.	<ul style="list-style-type: none"> Cadw'r elfen allweddol

3B(ii): Ystyriaethau ar gyfer diwygio neu ddatblygu'r cynnig opsiwn a'r elfennau allweddol ymhellach

Cyfeirnod yr elfen allweddol	3B(ii) Yr elfen ofynnol ar gyfer y cynnig opsiwn amlinellol	Ystyriaethau / newidiadau posib
001	Cyflwyno dyletswydd newydd i awdurdodau lleol ac awdurdodau Parciau Cenedlaethol gynhyrchu dyletswydd ddiwygiedig yn y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy i awdurdodau Parciau Cenedlaethol ymgynghori ag awdurdodau lleol yn ardal awdurdod y Parc Cenedlaethol.	<ul style="list-style-type: none"> Newid yr elfen allweddol i ymgorffori 001/amgen. Dylid rhoi pŵer i awdurdodau Parciau Cenedlaethol gynhyrchu cynllun ar gyfer eu hardal mewn ymgynghoriad ag awdurdodau lleol cyfansoddol. Mewn achosion o'r fath, byddai'r ardal yn awdurdod y Parc Cenedlaethol yn cael ei heithrio o gynllun(iau) yr awdurdod lleol

Cyfeirnod yr elfen allweddol	3B(ii) Yr elfen ofynnol ar gyfer y cynnig opsiwn amlinellol	Ystyriaethau / newidiadau posib
		<ul style="list-style-type: none"> • Ystyried a oes enw gwell i'r cynllun a fydd yn adlewyrchu'r cwmpas ehangach
002	Bydd y ddyletswydd i gael Cynllun Gwella Hawliau Tramwy yn cael ei dileu – a bydd trefniadau pontio yn cael eu cynnwys.	<ul style="list-style-type: none"> • Cadw'r elfen allweddol
003	<p>Dylai'r ddeddfwriaeth nodi bod angen cynnwys mynediad o fewn y cynlluniau, a fyddai'n cynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hawliau tramwy lleol • Llwybrau beicio, gan gynnwys y Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol o fewn yr ardal • Mynediad at ac o fewn tir mynediad dynodedig o dan y Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy [yn cynnwys diwygiadau os caiff eu gweithredu] • Ffyrdd di-ddosbarth sy'n bwysig ar gyfer hamdden a mwynhad o'r awyr agored • Tir yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol sy'n hygyrch i'r cyhoedd • Llwybrau teithio llesol sydd o bwys i hamdden a mwynhad o'r awyr agored • Mannau gwyrdd a glas a reolir sy'n hygyrch i'r cyhoedd 	<ul style="list-style-type: none"> • Gellid canolbwyntio'n fwy cul ar gynnwys penodol trwy roi mwy o ddisgresiwn/hyblygrwydd ynghylch cynnwys asedau hamdden pwysig • Diffinio'r berthynas rhwng mynediad sydd wedi'i gynnwys fel rhan o'r Map Mynediad Integredig (gweler Adroddiad 3A) a'r hyn sydd i'w gynnwys yn y cynllun • Ystyried cynnwys manau glas yng ngoleuni allbynnau o is-grŵp Mynediad i Ddŵr Fforwm Mynediad Cenedlaethol Cymru
004	Bydd y ddyletswydd ar gyfer y cynllun yn cynnwys cymorth ar gyfer cyflawni amcanion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 ac amcanion o fewn Datganiadau Ardal.	<ul style="list-style-type: none"> • Yn atgyfnerthu dyletswydd ehangach cyrff cyhoeddus • Cael gwared ar yr elfen allweddol wrth iddi ddyblygu gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a Datganiadau Ardal
005	Bydd dyletswydd ar bartneriaid i gyfrannu at y broses. Dylid nodi partneriaid sy'n cyfrannu, gan gynnwys: fforymau mynediad lleol, corff â chyfrifoldeb am deithio llesol, Cyfoeth Naturiol Cymru, yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol.	<ul style="list-style-type: none"> • Diwygio'r elfen allweddol hon fel nad oes gan bob darpar bartner y ddyletswydd, e.e. dylai cyrff anllywodraethol yn arbennig gael <u>disgresiwn</u> i gyfrannu

Cyfeirnod yr elfen allweddol	3B(ii) Yr elfen ofynnol ar gyfer y cynnig opsiwn amlinellol	Ystyriaethau / newidiadau posib
	<p>Bydd dyletswydd i ymgynghori â'r fforwm mynediad lleol wrth gynhyrchu'r cynllun, neu'r holl fforymau mynediad lleol perthnasol ar gyfer cynlluniau ar y cyd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Angen nodi ymgynghoreion gofynnol eraill (gweler hefyd 007) • Ystyried ac ehangu'r ystod o sefydliadau posib y gellid eu henwi mewn canllawiau, gan gynnwys a ddylai hyn gynnwys sefydliadau iechyd • Ystyried a ddylai fod dyletswydd i gyfeirio at gynlluniau eraill fel cynlluniau llesiant • Gwahaniaethu rhwng partneriaid ac ymgynghoreion a rolau gwahanol • Angen ystyried a nodi'r diffiniad o 'cyfrannu' [i'r cynllun] • Canllawiau i nodi rôl fforymau mynediad lleol yng ngoleuni Grŵp 1 Diwygiad 27 Llywodraeth Cymru, 'Rôl y fforymau mynediad lleol'
006	<p>Bydd y ddyletswydd ar gyfer y cynllun yn cynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asesiad o anghenion presennol ac anghenion y dyfodol y cyhoedd ar gyfer mynediad i'r awyr agored at ddibenion hamdden • Datganiad strategol ar sut bydd y mynediad yn cael ei wella • Cynllun gweithredu deng mlynedd o hyd â champau gweithredu penodol ar gyfer gwella mynediad i'r cyhoedd • Byddai angen cynnal adolygiad interim o'r cynlluniau ar ddiwedd cyfnod o bum mlynedd. Byddai gofyn cynhyrchu cynllun sydd wedi'i adolygu a'i ddiwygio ar ddiwedd cyfnod o ddeng mlynedd. <p>Cyfrifoldeb dros arwain y camau a nodwyd o fewn camau'r cynllun.</p>	<p>Cadw'r elfen allweddol.</p> <p>Yn ogystal â hyn, ystyried y ddyletswydd i gynnwys y gofyniad i fapio yn unol â'r broses teithio llesol i nodi'r canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mapiau sy'n asesu'r ddarpariaeth gyfredol sy'n ceisio nodi'r angen am ddarpariaeth yn y dyfodol [cysylltiad posibl â Diwygiad 3A, y map mynediad integredig] • Map yn dangos prosiectau ar gyfer gwella • Cynnwys cynlluniau cyflwyno

Cyfeirnod yr elfen allweddol	3B(ii) Yr elfen ofynnol ar gyfer y cynnig opsiwn amlinellol	Ystyriaethau / newidiadau posib
		<ul style="list-style-type: none"> Dylid nodi'r ddyletswydd i asesu a chynnig blaenoriaethau ar gyfer gwelliannau ar gyfer anghenion defnyddwyr hawliau uwch sy'n gysylltiedig â newidiadau diwygiadau, o ganlyniad i 1A, 1B a 2A yn benodol
007	<p>Dylai fod gan Llywodraeth Cymru y pwerau i gyhoeddi ynglŷn â phrosesau, fformat a chynnwys cynlluniau.</p> <ul style="list-style-type: none"> Amserlen Camau/prosesau Yr asesiadau sy'n ofynnol Gofynion ymgynghori ychwanegol Rôl fforymau mynediad lleol Pynciau/cynnwys sydd angen eu cynnwys yn y cynllun Model/templod ar gyfer yr allbynnau sy'n ofynnol – y cynllun ei hun yn ogystal ag asesiadau; map mynediad [gweler Diwygiad 3A yn ogystal] a chynllun/map gweithredu 	<ul style="list-style-type: none"> Ar hyn o bryd yn adran 61 (1) o'r Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy, mae dyletswydd i ymgynghori â rhestr benodol o sefydliadau. Mae deddfwriaeth yn caniatáu arweiniad i nodi pwy arall y mae awdurdod lleol yn ymgynghori ag ef. Yn ogystal â phartneriaid a bennir yn 3B(ii) 004, dylid hefyd cynnwys ymgynghori â Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus, cynghorau cymuned, fforymau mynediad lleol, awdurdodau cyfagos Gofynion ar gyfer sut yr ymdriniwyd â dyletswydd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a chefnogaeth ar gyfer cynnwys Datganiadau Ardal ym mhynciau/cynnwys y cynllun; yn yr un modd dylid ystyried y cynlluniau eraill
008	<p>Canllawiau i nodi rhannau o awdurdodau lleol y dylid ymgynghori â hwy, megis yr Awdurdod Priffyrdd, yr Awdurdod Arolygu, yr Awdurdod Traffig, adrannau eraill sy'n rheoli manau gwyrdd/mynediad eraill sydd ar gael i'r cyhoedd yn y cynllun. (Wedi'u nodi yn ôl sut maent yn cael eu cyfansoddi yn y gyfraith.)</p>	<p>Cadw'r elfen allweddol gyda'r ychwanegiad isod:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ymgorffori 008/amgen yn y brif elfen allweddol fel ei bod yn ddyletswydd ar awdurdodau lleol i ymateb i geisiadau rhesymol am wybodaeth gan awdurdodau Parciau Cenedlaethol er mwyn iddynt gael mewnbwn perthnasol i'w cynlluniau

Cyfeirnod yr elfen allweddol	3B(ii) Yr elfen ofynnol ar gyfer y cynnig opsiwn amlinellol	Ystyriaethau / newidiadau posib
009	<p>Byddai dyletswydd y cynllun yn gymwys ar gyfer bob mynediad a nodwyd o fewn ardal yr awdurdod lleol / awdurdod Parc Cenedlaethol.</p> <p>Pwerau/hyblygrwydd i gyfuno ag awdurdodau lleol eraill er mwyn cynhyrchu cynllun ar y cyd (gan gynnwys gydag awdurdodau Parciau Cenedlaethol).</p> <p>Noder: Ceir gofyniad yn ogystal i ymgynghori ag awdurdodau lleol cyfagos ac awdurdodau Parciau Cenedlaethol, h.y. y rheini sy'n cynhyrchu cynlluniau mynediad mewnol.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cadw'r elfen allweddol a dileu awgrym 009/amgen y dylai'r Cynllun Mynediad Integredig at Ddibenion Hamdden fod yn rhanbarthol • Cadw pŵer i gynhyrchu cynllun ar y cyd/rhanbarthol fel yn yr elfen allweddol
010	<p>Dylai'r canllawiau nodi gwaith sydd wedi'i gynnwys sy'n ymwneud â'r canlynol: cynnal map diffiniol o hawliau tramwy cyhoeddus; mapio sy'n ymwneud â'r Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy [yn cynnwys gwaharddau a chyfyngiadau]; polisïau strategol, nodau.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dyletswyddau cyfreithiol allweddol a fydd yn elwa o gael dulliau tryloyw, wedi'u cynllunio o weithio
011	<p>Nid oes dyletswydd i weithredu ond nodir cyfrifoldeb o fewn y cynlluniau gweithredu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dim newid i'r elfen allweddol
012	<p>Darpariaeth ariannu ar gyfer gweithredu gwelliannau mynediad y cynllun, gan gynnwys cysylltu â chynlluniau amaeth-amgylcheddol / rheoli tir yn y dyfodol.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dim newid i'r elfen allweddol

3B(iii): Ystyriaethau ar gyfer adolygu neu ddatblygu'r cynnig opsiwn a'r elfennau allweddol ymhellach

Cyfeirnod yr elfen allweddol	3B(ii) Yr elfen ofynnol ar gyfer y cynnig opsiwn amlinellol	Ystyriaethau / newidiadau posib
001	<p>Bydd dyletswydd ar Lywodraeth Cymru i gynhyrchu cynllun strategol ar gyfer gwella a datblygu asedau hamdden cenedlaethol, gan ddarparu fframwaith ar gyfer gwella eu cymorth/cyflenwad ar gyfer amcanion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ymgorffori elfen allweddol 001/amgen (dyletswydd i gynllunio hyrwyddiad strategol asedau penodedig) ym mhrif elfen allweddol 001 • Egluro a fydd deddfwriaeth yn cyfeirio at y nodau llesiant neu amcanion llesiant Llywodraeth Cymru

Cyfeirnod yr elfen allweddol	3B(ii) Yr elfen ofynnol ar gyfer y cynnig opsiwn amlinellol	Ystyriaethau / newidiadau posib
002	Pwerau i nodi llwybrau neu ddyletswydd asedau hamdden sy'n berthnasol ac i osod safonau ar gyfer rheoli, ansawdd, gwella llwybrau neu ardaloedd hamdden sydd o bwys cenedlaethol; gwella cysylltedd rhwng asedau o'r math.	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r elfen allweddol 002/amgen a ymgorfforir, h.y. yn cynnwys mapio cynrychiolaeth o lwybrau ac ardaloedd o'r fath neu adael yn ddewisol (gweler elfen allweddol 003 hefyd)
003	Pwerau i Lywodraeth Cymru er mwyn penderfynu sut y bydd yn cynhyrchu'r cynllun cenedlaethol a/neu elfennau ohono.	<ul style="list-style-type: none"> Gweler ystyriaeth elfen allweddol 002 uchod <p>Gofyniad i Lywodraeth Cymru ddweud sut y bydd yn ymgynghori ag eraill, yn ogystal â llywodraethu, adrodd, hyd, amserlen ac amserlen y cynllun, a sut y bydd yn cysylltu â chynlluniau eraill</p>
004	Byddai'r ddyletswydd yn nodi asedau ar gyfer eu cynnwys a dylai fod yn berthnasol yn rhanbarthol neu ar gyfer asedau/llwybrau hamdden cenedlaethol. Llywodraeth Cymru i benderfynu'r asedau sydd angen eu cynnwys.	<ul style="list-style-type: none"> Gallai'r elfen allweddol nodi bod asedau'n cynnwys lleiafswm o: Llwybrau Cenedlaethol; Llwybr Arfordir Cymru; gyda disgresiwn o ran llwybrau neu ardaloedd hamdden eraill (gweler hefyd y pwynt bwled canlynol) Disgresiwn Llywodraeth Cymru, mewn ymgynghoriad, pe bai Llywodraeth Cymru yn berchen ar asedau hamdden – e.e. yr Ystad Goetir – wedi'i chynnwys yn yr
005	Byddai angen cynnwys 'cynllun gweithredu' o fewn y cynllun ar gyfer gwelliannau ac i gynnal safonau asedau a nodir.	<ul style="list-style-type: none"> Cadw'r elfen allweddol
006	Gofyniad monitro ac adrodd o ran gweithredu a chynnydd y cynllun.	<ul style="list-style-type: none"> Cadw'r elfen Deddfwriaeth i nodi'r gofyniad adrodd, e.e. mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi adroddiadau ac

Cyfeirnod yr elfen allweddol	3B(ii) Yr elfen ofynnol ar gyfer y cynnig opsiwn amlinellol	Ystyriaethau / newidiadau posib
		amlder adrodd, e.e. yn flynyddol (gweler enghraifft yn adran 8 o'r Ddeddf Teithio Llesol)
007	Darperir adnoddau i gyflawni'r ddyletswydd.	<ul style="list-style-type: none"> • Cadw'r elfen allweddol
008	Cydamseru ac integreiddio'r cynllun cenedlaethol â chynlluniau mynediad integredig lleol a chynlluniau rhaglenni penodol (fel ar gyfer Llwybrau Cenedlaethol a Llwybr Arfordir Cymru).	<ul style="list-style-type: none"> • Cadw'r elfen allweddol
009	Cyswllt rhwng y gofyniad hwn a Diwygiad 3A: dylid cynnwys mynediad penodol i'r cynllun cenedlaethol ar y map mynediad integredig.	<ul style="list-style-type: none"> • Dylai unrhyw gyswllt fod yn ddibynnol ar y dull a ddefnyddir gyda 3A
010	Integreiddio cynlluniau presennol ar gyfer Llwybrau Cenedlaethol gyda throsolwg strategol.	<ul style="list-style-type: none"> • Cadw'r elfen allweddol

Crynodeb o'r camau nesaf

Bydd yr adroddiad hwn yn cael ei gyflwyno i'r Gweinidogion i'w adolygu'n ffurfiol ym mis Tachwedd 2020. Ar ôl cytuno, gweithredir y newidiadau a awgrymir i'r tablau elfennau allweddol (uchod) a chynhyrchir set derfynol o opsiynau diwygio arfaethedig.

Ym mis Ionawr 2021, cynhelir sesiynau olaf y grwpiau arbenigol, a'r rhain fydd y cyfarfodydd dethol opsiynau. Y dasg yn y cyfarfod hwn yw i aelodau'r grwpiau arbenigol drafod yr opsiynau a ffefrir ar gyfer pob maes diwygio a dod i gonsensws ar yr opsiynau hyn lle bo hynny'n bosibl. Wedi hynny, ysgrifennir yr adroddiad terfynol i'w gyflwyno i'r Gweinidog ddiwedd mis Mawrth 2021.

Atodiad 1: Rhestr o'r sefydliadau a ymatebodd i'r 'cais am dystiolaeth'

Ymatebodd cynrychiolwyr o'r sefydliadau canlynol i'r 'cais am dystiolaeth' gan y Grŵp Cynghori ar Ddiwygio Mynediad a anfonwyd yn ystod haf 2020:

- Fforwm Mynediad Lleol Arfon a Dwyfor, Gwynedd
- Fforwm Mynediad Lleol Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog
- Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog (cynrychiolydd grŵp arbenigol)
- Cymdeithas Ceffylau Prydain (cynrychiolydd grŵp arbenigol)
- Cyngor Mynyddau Prydain (cynrychiolydd grŵp arbenigol)
- Cadw
- Canŵ Cymru
- Cyngor Sir Caerfyrddin (cynrychiolydd grŵp arbenigol)
- Awdurdod Lleol Ceredigion (cynrychiolydd grŵp arbenigol)
- Cymdeithas Tir a Busnesau Cefn Gwlad (cynrychiolydd/cynrychiolwyr grŵp arbenigol)
- Cycling UK (cynrychiolydd/cynrychiolwyr grŵp arbenigol)
- Fforwm Mynediad Lleol ar y Cyd Sir y Fflint a Wrecsam
- Y Sefydliad Hawliau Tramwy Cyhoeddus a Rheoli Mynediad
- Y Weinyddiaeth Amddiffyn (cynrychiolydd grŵp arbenigol)
- Cynrychiolydd cenedlaethol, fforymau mynediad lleol Cymru
- Y Gymdeithas Mannau Agored (cynrychiolwyr grŵp arbenigol)
- Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro (cynrychiolydd grŵp arbenigol)
- Fforwm Mynediad Lleol Powys
- Fforwm Mynediad Lleol Rhondda Cynon Taf
- Grŵp Darparwyr Gweithgareddau Awyr Agored De Cymru
- Dinas a Sir Abertawe (cynrychiolydd grŵp arbenigol)
- Sefydliad Twristiaeth Gweithgareddau Cymru (aelod o'r Fforwm Mynediad Cenedlaethol)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Bro Morgannwg (cynrychiolydd grŵp arbenigol)

Ymatebion mewnol Cyfoeth Naturiol Cymru

- Y Tîm Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu
- Y Tîm Gwybodaeth a Thystiolaeth o fewn Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu
- Y Tîm Rheoli Tir
- Y Tîm Ecosystemau Morol ac Arfordirol
- Y Tîm Polisi a Chynllunio Morol ac Arfordirol
- Gweithrediadau Gogledd-orllewin Cymru
- Gweithrediadau Gogledd-ddwyrain Cymru
- Tîm Safleoedd Gogledd-orllewin Cymru
- Tîm Mynediad a Hamdden Awyr Agored
- Tîm Gweithrediadau Canol De Cymru
- Y Tîm Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy
- Mannau Cynaliadwy – Y Tîm Rheoli Tir a Môr
- Y Tîm Llesiant ac Integreiddio